

DARBININKAS

Vol. LXXXVI, Nr. 49
December - Gruodis 28, 2001 Penktadienis-Friday

PERIODICALS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207

Kaina
\$ 1.00

LIETUVOJE

ir apie

LIETUVĄ

- Nuo sausio 1-osios gyventojai už elektros energiją mokės vidutiniškai

1,5 cento brangiau, o didieji vartotojai - 1 centu mažiau. Naujos kainos galios iki balandžio 1-osios, po to jos tikriausiai dar kartą bus padidintos. Sprendimą gruodžio 20 d. priėmė Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija, nustačiusi naujas elektros energijos pardavimo ir paskirstymo paslaugų kainas. Dabar vidutinis elektros tarifas yra 18,7 cento.

- Gruodžio 20 d. Seimas priėmė naujos redakcijos Pelnų mokesčio įstatymą, kuriame numatyta nuo kitų metų sausio 1 dienos sumažinti pelno mokestį nuo 24 iki 15 proc. ir panaikinti nulinių pelno mokesčio tarifą re-investuojamam pelnui. Reinvestuojamas pelnas nuo kitų metų pradžios taip pat bus apmokestinamas 15 proc. tarifu.

Per vardinį balsavimą už naują Pelnų mokesčio įstatymą balsavo 63, prieš - 42 ir susilaikė 8 Seimo nariai. Mažinant pelno mokestį, taip pat nuo 29 iki 15 proc. mažinamas ir dividendų apmokestinimas. Tačiau mažesniu tarifu bus apmokestinami tik dividendai išmokami iš 2002 metų pelno. Kitamet išmokami dividendai iš šių metų pelno bus apmokestinami dabar galiojančiu 29 proc. tarifu. Priimtame įstatyme numatoma, jog mažos įmonės, kurios turi iki 10 darbuotojų, o jų metinis pelnas neviršija 500 tūkst. litų, mokės 13 proc. pelno mokestį. Iki šiol tokioms įmonėms pelno mokesčio tarifas buvo 15 procentų. Finansų ministerijos teigimu, dėl naujų pelno mokesčio tarifų valstybės biudžetas 2003 m. turėtų gauti iki 250 mln. litų papildomų pajamų. Naujojo Pelnų mokesčio įstatymo priėmimui griežtai pasipriešino Seimo opozicija. Jai priklausantys parlamentariai tvirtina, panaikinus lengvatas re-investuojamam pelnui didės nedarbas, įmonės negalės tinkamai modernizuotis.

- Sumerimę Lietuvos muzikos pasaulio atstovai kreipėsi į premjerą Algirdą Brazauską, prašydami sustabdyti numatytą vaikų muzikos mokyklų reformą ir pagelbėti patalpų netenkančiam Vilniaus plokščiųliu studijai. Dėl šių problemų vyriausybėje apsilankė Lietuvos kamerinio orkestro vadovas ir vyriausiasis dirigentas profesorius Saulius Sondeckis, operos solistas Virgilijus Noreika, Lietuvos operos ir baleto teatro vyriausiasis dirigentas Liutauras Balčiūnas, kompozitorius Vytautas Laurušas. "Šalin rankas nuo muzikos mokyklų", toks pasak S. Sondeckio yra Lietuvos profesionalų prašymas valdžiai.

- Iki metų pabaigos dar galima pateikti prašymus atkurti nuosavybės teises į nekilnojamą turtą. Po Naujųjų metų tokių galimybių nebus. Piliečiai, padavę prašymus atkurti nuosavybės teises, bet nepateikę nuosavybės teisės bei giminystės ryši patvirtinančių dokumentų, šiuos dokumentus dar gali pateikti iki 2002 m. liepos 1 d.

DARBININKO NUEITAS KELIAS

Gyvenime niekas nestovi vietoje, viskas keičiasi: iškyla nauji reikalai, ateina nauji žmonės. Ir mes esame priversti prie to prisitaikyti, kad mūsų gyvenimas liktų prasmingas.

Darbininkas sustoja ir nuo Naujų Metų prenumeratorių reguliariai nelankys.

Darbininkas turėjo daug įtakos lietuvių gyvenime, nes jis kalbėjo lietuviškai, mus jungė į vieną šeimą, kuri rūpinosi Lietuvos reikalais; mes jaudinomės dėl jos likimo, džiaugėmės jos atgauta laisve. Laikraštis padėjo mums suprasti ir Amerikos gyvenimą, nes mes drauge su amerikiečiais džiugavome ir liūdėjome; Amerikos užpuolimai jau buvo mūsų užpuolimai.

Darbininkui sustojus, mes turime ir toliau stengtis išlikti gerais lietuviais, pavyzdiniais krikščionimis ir privalome padėti Lietuvai visomis savo jėgomis. Be laikraščio tai vykdyti bus kiek sunkiau. Bet ateitis yra mūsų rankose, mūsų pasiryžime priimti gyvenimo kaitą ir toliau padėti Lietuvai vystytis, stiprėti ir išlikti ilgus amžius nepriklausomai, nes Lietuva juk graži puokštė Europos tautų vainike.

Kada gimė *Darbininkas*?

Lietuvių imigracija į Ameriką prasidėjo tik 19 amžiaus antroje pusėje. Senoji istorinė Lietuva jau buvo Rusijos okupuota nuo 1795 metų. Lietuvoje buvo sunkios gyvenimo, varžymas, visuokiais būdais rusinimas. Tad 19 amžiaus antroje pusėje žmonės bėgo nuo caro priespaudos, karinės prievolės bei neišmatuojamų negandų ieškoti geresnio gyvenimo. Ieškoti laisvės. Naujieji imigrantai nebuvo išsimokslinę, bet buvo giliai religingi ir mylintys savo tėvynę Lietuvą.

Tuo metu ir Amerikoje formavosi nauji sąjūdžiai - socializmas, ateizmas. Sąjūdžiai pažangos vardu niekino religiją, nusistovėjusius tautinius papročius, žadėdami lygybę visiems, kūrė naujo gyvenimo sampratą.

Sąjūdžių propaganda greitai susidomėjo ir naujais imigrantais, pažangos vardu juo viliojo savo organizacijas, aštrino kovą su religija.

Lietuviai imigrantai, nemoxyti kaimiečiai, darbininkai, dvarų priespaudos išvarginti, neseniai išlaisvinti iš baudžiamosios nesuprato to naujo gyvenimo, jo pavojų ir tai jungėsi į naujus sąjūdžius. Reikėjo naujus imigrantus apsaugoti, kad jie nepatektų į socialistų, ateistų draugijas.

Atvyksta sumanus veikėjas

Tuo metu buvo kuriamos lietuviškos parapijos, vystėsi įvairi organizacinė veikla. Į ją įsijungė ir jaunas lietuvis, kupinas energijos ir pasišventimo. Jis buvo kun. Fabijonas Kemėšis, aukštaitis, gimęs 1879 m. sausio 20 d., į kunigus įšventintas 1902 m. spalio 1 d. Jis pasižymėjo didele visuomenine veikla. Sutikęs kiliūtis iš senesnės kunigų kartos ir iš rusų valdžios, jis 1913 išvyko iš Lietuvos į Scotiją, o 1914 į Ameriką, Chicagą.

Kur tik keliavė, visur sumaniai kūrė naujas katalikiškas organizacijas, rašė jom statutus, organizavo narius. Kūrė ir naujus laikraščius. Chicagoje suorganizavo Katalikų moterų sąjungą, išleido jų laikraštį *Moterų dirva*, išleido *Garsą*, prisidėjo prie Lietuvos vyčių laikraščio *Vytis* išleidimo.

Tuo metu Amerikoje aštrėjo

darbininkijos klausimas. Stambiausia lietuvių išeivijos dalį sudarė darbininkai, kuriuos reikėjo burti į organizacijas. Darbo griebėsi kun. F. Kemėšis. Jis paliko Chicagą ir atsikėlė į Bostoną, kur lietuviškas organizacinis veikimas buvo gana gyvas. Čia buvo įsitvirtinę kairieji. Čia jis 1915 birželio 10 d. įkūrė Lietuvių Katalikų darbininkų draugiją, kurią pavadino Šv. Juozapo vardu, nes ir šis šventasis buvo darbininkas. Plačiai važinėjo po kolonijas, sakė patriotines kalbas ir kūrė naujus draugijos skyrius. Įkurtoji Šv. Juozapo darbininkų draugija didėjo ir plėtėsi, vadinosi net Lietuvių Darbininkų sąjunga (LDS).

Didžios veiklos žmogus žengė dar vieną žingsnį - įkūrė naują laikraštį, specialiai pritaikytą darbininkams, jų interesams ginti ir jį pavadino *Darbininko* vardu. *Darbininko* pirmą numerį išleido 1915 m. rugsėjo 19 d.

Tai darbininkų laikraščio gimtadienis. Darbininkai jį tvirtai rėmė, nes būdamas katalikišku laikraščiu ugningai gynė jų reikalus, kovojo su lietuviams socialistais, ateistais. Kad kova būtų stipresnė, sėkmingesnė, laikraštis ėjo 3 kartus per savaitę, bet numeryje buvo tik 4 puslapiai. Buvo lyg koks dienraštis. Tai padėjo darbininkų organizacijai apsiginti nuo kairiųjų puolimo.

Buvo ideologinės kovos laikai. Katalikai sugebėjo puolimus atlaikyti ir sėkmingai patys organizuoti.

Šis laikraštis, per savaitę leides 3 numerius, ėjo 10 metų. 1925 m. persitvarkyta - 8 puslapių laikraštis pradėtas leisti du kartus per savaitę. Toks jis išsilaikė labai ilgai, kol virto savaitraščiu.

Laikraščio leidėjai 1920 m. Bostone įsigijo didelius namus, kur įsikūrė redakcija, administracija, spaustuve ir dar buvo vietos visuomeninei veiklai.

Redakcijoje dirbo

Laikraščio steigėju ir pirmuoju redaktoriumi buvo minėtas kun. Fabijonas Kemėšis. Jam įsivykus kitų telkinių organizuoti, vyr. redaktoriumi ilgą laiką buvo prel. K. Urbanavičius. Tada redakciją dirbo eilė žmonių: A. Knežys, Pr. Gudas, kun. V. Taškūnas, J. Laučka, K. Cibiras, J. Lapinskas. 1950 m. sausio 20 d. laikraštį redaguoti perėmė prof. Simas Sužiedėlis.

Įsitvirtina pranciškonai

Pasibaigus Antram pasauliniam karui, iš Italijos atvyko ten studijavę lietuviai pranciškonai. Atvykę tuoj jungėsi į pastoracinį darbą. Tėv. Justinas Vaškys, OFM, buvo atvykęs anksčiau. Jis, sukvietęs Vakarus Europoje gyvenančius lietuvius pranciškonus, gavęs leidimus, įkūrė lietuvių pranciškonų vienuolyną Greene, ME.

Jam rūpėjo įkurti ir lietuvišką spaudos centrą, leisti laikraščius, žurnalus, spausdinti knygas. Pakviestas Brooklyn, NY, vyskupo Molloy kovai prieš įsigalėjusius lietuvių komunistus ir jų dienraštį *Laisvę*, T. Justinas Vaškys, OFM, 1951 m. Brooklynė įkūrė vienuolyną ir prie jo spaudos centrą. Čia jis apjungė tris laikraščius: Brooklynė ėjusią *Ameriką*, Pittsburghe, PA, ėjusią *Lietuvių žinias* ir Bostono *Darbininką*. Jungtinis laikraštis, pavadintas *Darbininkas*, leidžiamas Brooklynė jau tėvų pranciškonų, pa-

sirodė 1951 m. balandžio 16 d.

Apie *Darbininką*

Telkėsi ir naujos redakcinės pajėgos. Šalia prof. Simo Sužiedėlio, iš Vokietijos atvyko prof. Juozas Brazaitis, žymus žurnalistas ir politikas. Leidėjai jį tuoj įjungė į redakcijos kolektyvą.

Tada redakcijoje dirbo: prof. S. Sužiedėlis, prof. J. Brazaitis, kun. V. Dabušis, P. Jurkus, Tėv. M. Stepaitis, OFM., Trumpą laiką dirbo A. Gražiūnas.

Spaudos centras

Spaudos centro idėja buvo Tėvo Justino Vaškio, OFM, kuris norėjo jį plėsti, todėl įsteigė spaustuve.

Spaustuvei pradėjus veikti, pirmiausia spausdinta sava periodinė spauda: *Darbininkas*, Šv. Pranciškaus varpelis, *Aidai*, organizacijų leidiniai, biuleteniai, žiniaraščiai, įvairios knygos. Ilgus metus buvo spausdinami žurnalai: *Karys*, *Ateitis*, *Laisvė*, Tėv. *Sargas*, *Sportas* ir kt. Spaustuve turėjo gerą vardą.

Pranciškonams persikėlus į naujas patalpas Highland Blvd., Brooklyn, NY, reikėjo pergventi pačios spaustuvės pagrindinį pakeitimą. Tuo metu visoje spaudos pramonėje vyko revoliucija. Atsirado ofseto ir kompiuterių sistemos, linotipas tapo pasenęs.

Spaustuvei visą laiką vadovavo Tėv. Pranciškus Giedgavdas, OFM, kuris mėgo savo darbą, suprato mašinas, gerai jautė ir šios spaudos paskirtį. Pirmiausia jis keitė mašinas, tobulino darbo pobūdį. Kai atsakyta linotipų, jis dar rūpestingiau sekė naujus spausdinimo technologijos apvaldymus. Beveik kas metai buvo keičiama įranga ir vis labiau tobulinama.

Darbininkas pats pirmasis sumodernino savo spaustuve. Pats laikraštis jau naujais būdais buvo surenkamas, sudedamas į puslapius - sulaužomas ir spausdinamas ofsetu.

Paskutiniuosius dešimtį metų *Darbininko* pagaminimas perėjo visiškai kompiuterių valdžion - ir rinkimas, ir laužymas-maketavimas, ir iliustracijų gaminimas. Taip pat patobulintas laikraščio išsiuntinėjimas: specialios pašto reikalavimus atitinkančios kompiuterio programos pagalba suskirstomi lipinukai pagal zonas ir surūšiuojami į atskirus siuntos maišus.

Taip *Darbininkas*, pradėjęs ilgą kelią nuo senoviškų linotipų, o vėliau pirmasis apvaldęs moderniausią techniką, galėjo tuo didžiulius.

Įdomesni darbai - Kronikos laikai

Lietuvos okupacijos metu visa Amerikoje leidžiama spauda pirmiausia rūpinosi pavergtą Lietuvą. Visokiais būdais buvo renkamos žinios apie gyvenimą Lietuvoje, priespaudą, terorą. Ir pačioje Lietuvoje atsirado slapta, taip vadinama pogrindžio spauda, kuri demaskavo komunistinės valdžios darbus, stiprino žmonių lietuviškumą. Lietuvoje pradėta leisti *Lietuvos Bažnyčios kronika*. Tai buvo pagrindinis leidinys, slapta ėjęs net keliolika metų. Jo numeriai patekdavo į *Darbininko* redakciją.

Prof. Juozas Brazaitis pirmuosius numerius suredagavo, sudėjo antraštes ir atspausdino *Darbininke*. Tos tvarkos buvo laikomasi ir vėliau perspaus-

Madona. Čiurlionio meno muziejus, Kaunas

G. BUSH SUSITIKS SU LIETUVOS PREZIDENTU

JAV prezidentas George W. Bush sausio 23 d. Washingtonė susitiks su Lietuvos prezidentu Valdu Adamkumi, pranešė Baltieji rūmai. G. W. Bush įvertins Lietuvos ekonominę pažangą nepriklausomybės metais ir padėkos narystės NATO siekiančiai šaliai už paramą karui su terorizmu, sakė Baltųjų rūmų atstovas spaudai Ari Fleischer.

"Vizitas suteiks prezidentui G. W. Bushui galimybę pripažinti didelius laimėjimus, kuriuos Lietuva pasiekė pastarąjį dešimtmetį. Jungtinės Valstijos vertina Lietuvos paramą karui su terorizmu", - sakė jis.

Kitų metų sausio 22-23 dienomis prezidentas V. Adamkus pratęs rugsėjį dėl teroro išpuolių

nutrauktą vizitą JAV.

V. Adamkaus vizitas JAV turėjo vykti rugsėjo 9-17 dienomis, tačiau dėl teroro išpuolių New Yorke Washingtonė Lietuvos vadovas nutraukė savo viešnagę Amerikoje ir grįžo į Vilnių.

Šis Lietuvos prezidento vizitas, nutrūkęs įvykdžius tik mažąją jo dalį, turėjo simbolizuoti naujo Lietuvos ir JAV santykių dešimtmečio pradžią ir būti gera galimybe užsitarnauti papildomas simpatijas JAV administracijoje.

Iš JAV prezidentas V. Adamkus su dviejų dienų oficialiu vizitu vyks į Meksiką. Jis bus pirmasis Lietuvos vadovas, apsilankęs šioje valstybėje.

BNS

ŠV. MIKALOJAUS BAŽNYČIA - LIETUVYBĖS ŽIDINYS

Vilniaus Šv. Mikalojaus bažnyčia mini reikšmingą sukaktį - 100 metų, kai šioje šventovėje pradėta melstis lietuviškai. Sukaktiai skirtas kultūros vakaras buvo surengtas Vilniuje, Taikomosios dailės muziejuje veikiančioje parodoje "Krikščionybė Lietuvos mene".

Šv. Mikalojaus bažnyčia - seniausia Lietuvoje išlikusi katalikų šventovė. Manoma, jog bažnyčia galėtų būti pastatyta dar pagonybės laikais, galbūt XIV a. pradžioje, Lietuvoje didžiajam kunigaikščiui Gediminui perkėlus į Vilnių valstybės sostinę. Bažnyčia, kurią aptarnavo greta besikuriantys vienuoliai pranciškonai, buvo skirta miestą valdovo kvietimu atvykusiems vokiečių pirkliais ir amatininkams. Tai liudija ir būdingas Vidurio Europos regionui šv. vyskupo Mikalojaus

Miriečio - keliautojų, pirklių, amatininkų, belaisvių, vaikų globėjų - titulas.

XIX-XX amžių sandūroje Šv. Mikalojaus bažnyčia atnaujinta Vileišių šeimos lėšomis, tapo lietuviybės Vilniaus krašte centru. 1901-1939 m. ji buvo vienintelė Vilniaus katalikų šventovė, kurioje žmonės meldėsi lietuvių kalba.

1930 metais, minint Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto mirties 500-ąsias metines, bažnyčios šoninio įėjimo nišoje buvo pastatytas skulptoriaus sukurta Vytauto Didžiojo biustas.

Pokario metais uždarius Vilniaus arkikatedrą baziliką ir Šv. Mikalojaus parapijos namuose įsikūrus Vilniaus arkivyskupijos kurijai, ši bažnyčia atliko prokatedros funkcijas.

ELTA

dinant visus iš Lietuvos gautus kronikos numerius.

Tai buvo tikrai svarbus *Darbininko* atliktas darbas, nes *Kronika* stiprino lietuvių kovą už religiją ir Lietuvos laisvę.

LKB *Kronika* buvo verčiama

į anglų kalbą, spausdinama atskiromis knygutėmis dideliais kiekiais ir siuntinėjama įvairioms diplomatų ir spaudos įstaigoms informuoti apie religinę padėtį okupuotoje Lietuvoje. (mukelta į 8 psl.)

Saugūs namai

Dažnai žmonės, norėdami atlikti trumpus reikalus, pvz., išnešti šiukšles, pagrėbysti lapus kieme, pasiskinti gėlių daržę, surinkti užaugusius agurkus ar prinokusius pomidorus, neužrakinę durų, nes mano, kad tuoj grįš ir nieko namams neatsitiks. Bet pasitaiko visokių dalykų, kurių mes visai nelaukiame ir negalvojame, kad gali atsitikti. Pagal įvairius nusikaltimų pranešimus daugiau kaip 40 proc. gyvenamųjų namų apiplėšimų įvykdoma, vagims įeinant pro neužrakintas duris ar neuždarytus langus. Todėl būkime atsargūs.

Paskutiniu laiku labai paplito elektroninės namų apsaugos įsivardimas. Kas anksčiau buvo tik turtingų ir didelių namų savininkų daroma - įsivardimas elektroninę apsaugą, dabar daugumas, jei jos neturi, planuoja įsivesti. Taip pat elektroninių apsaugos priemonių įsivardimas dabar labai atpigė. Kai kurių elektroninių apsaugos sistemų įvedimas dabar gali kainuoti nuo 99 iki 500 dolerių, tas priklauso nuo to, kokią sistemą norite turėti. Elektroninės sistemos apsaugos įmonės uždėba ne tik už apsaugos įvedimą, bet ir už mėnesinę priežiūrą, kurią turite mokėti. Taip pat apsaugos sistemos įvedimas yra palengvėjęs, ypač senesniuose rajonuose įvedant beveik apsaugą, užuot elektros laidų.

Šiandien žmonės gali pasirinkti, kokią apsaugą nori turėti - su laidais ar bevieliu. Sistemos kaina taip pat priklauso

nuo namo dydžio ir kiek norite turėti įvairių dalykų, pvz., kiek norite turėti kontrolės taškų, prie kurių durų ar prie kelių, kiek norite apsaugoti durų ir langų, ar jums reikia įvesti judesio pajutėjus, garsų ar tylų signalą ir kaip norite būti sujungti su įvedimo įmone, policija, ugniagesiais. Sistemos ir visų kitų priedų pasirinkimas priklauso nuo namų gyvenimo poreikių ir namo galimybių būti apiplėštam. Įvedus pagrindinę apsaugą, namo savininkas gali vėliau įsivesti ir papildomų apsaugos dalių. Galima pridėti foto kameras, radijo siųstuvus, šviesos ir ugnies signalus ir daug visokių kitokių dalykų. Pvz., jūs norite žinoti, kas skambina durų skambučiu 10 v. v. - tai gali atlikti foto kamera, arba vaikai, grįžę iš mokyklos, gali pranešti signalu per jūsų "pager", kuris paskambina į jūsų darbovietę ir praneša, kad jie jau namie. Elektroninė apsaugos sistema, kuria jūsų namas yra sujungtas su policijos stotimi ir ugniagesiais, gali sumažinti jūsų namo apdraudą iki 15%, bet nepakeis namo vertės.

Kai kurie namų pardavimo agentai domisi namais, kuriuose yra įvesta elektroninė apsauga, bet jie taip pat žino, kad pirkėjas namo nepirks vien tik dėl apsaugos sistemos įvedimo. Kai kurie nauji namai, ypač brangūs, jau turi įvestas elektronines apsaugos sistemas prieš juos parduodant.

Keletas patarimų dėl namų apsaugos:

1. **Ženkla.** Ne visi sutinka, kad tai padeda, bet įdedant ženklus į priekinį langą ir duris, pranešanti, kad jūsų namas turi tą ar kitą elektroninę apsaugos sistemą, gali nukreipti plėšikus kitur. Tačiau daugelis vagių žino, kuriuos ženklus jie yra matę anksčiau ir kurių nematę.

2. **Durys ir langai.** Laukinės durys turi būti stiprios, su stipriais rėmais. Durys turi turėti gerą užraktą - "dead-bolt" ir būti sustiprintos su 3 colių plieniniais varžtais, kad nebūtų lengva jų išspirti. Jei perkate kitą namą, arba pametate namo raktus, būtinai pakeiskite visus išlaukinius užraktus. Užraktus reikia pakeisti, jei jie yra nusidėvėję, laisvi, ar jei kas nors yra bandęs prievarta juos atrakinti. Naudinga duryse turėti "vilkelį" - "akį", pro kurią matyti, kas stovi už durų, arba stiprias durų grandinėles, užraktus ant slankiojančių durų, langų užraktus ir t.t. Bet vien tik sudėti įvairias apsaugos priemones neužtenka, reikia jas visada ir naudoti.

3. **Aplinka.** Krūmus ir medžius apie namą reikia prižiūrėti, kad nebūtų peraugę, reikia juos karpyti ir genėti, kitaip tai gali padėti vagims pasislėpti.

4. **Tinkamas apšvietimas.** Tai gera apsauga nuo įsiveržėlių - jie nenori būti apšviesti - matomi. Žiūrėkite, kad priekinės durys ir praėjimas prie šoninių durų bei garažo durys būtų gerai apšviestos.

5. **Išvažiuojant.** Jei išvyktame valandai, diena ar ilgiau, nepalikite ženklų, kad jūsų nėra namie. Paprašykite, kad kaimynas ar kas kitas paimtų jūsų paštą, arba patys pašte sustabdykite

pašto pristatymą. Taip pat žiūrėkite, kad pristatomi produktai nestovėtų prie durų palikti, pvz., pienas ar vanduo.

Niekada nepalikite brangaus naujo daikto įpakavimo prie šiukšlių dėžės, nes palikę visiems paskelbiate apie įsigytą brangų daiktą.

Vasarą žiūrėkite, kad, jums išvykus, būtų pjaunama žolė, ruošenyje - nugrėbiami lapai, o žiemą - nukastas sniegas.

6. **Geros kokybės seifas.** Specialistai pataria laikyti svarbius dokumentus, sąrašą jūsų brangių daiktų su jų verte, kambaryje video ar nuotraukas užrakintame seife. Galima tai daryti ir išsinuomojant seifo dėžutę banke.

7. **Neighborhood watch groups.** Yra patartina tokias kaimynystę stebėčias grupes suorganizuoti ir savo gyvenamojoje aplinkoje. Kaip tai padaryti, pasiklauskite apylinkės policijos. Apsaugos specialistai sako, kad dabar apsaugos įvairių sistemų įvedimas mažai kainuoja, bet tas, aišku, priklauso ir nuo to, kiek įvairių apsaugos priemonių jūs norite, ir kokią dydžio yra jūsų namas. Taip pat žinokite, kad vien tik apsaugos priemonių įvedimas nieko nereiškia, jei jų nenaudojate, kaip reikia. Todėl, ypač šiais laikais, kada daug nedorų žmonių nori kitų uždirbti ir sutaupyti turtu pasinaudoti, būkite atsargūs, naudokite visas reikiamas ir turimas apsaugos priemones, kad nenukentėtumėte.

JAV LB Krašto valdybos Socialinių reikalų taryba
Parengė: **Birutė Jasaitienė ir Aldona Šmulskienė**
Naudotasi įvairia spauda

Bernardinų kapinės

A. Balbieriaus nuotr.

CENTURY 21 GEMINI LLC, 1283 Broad Street, Bloomfield, NJ 07003, didžiausia pasaulyje nekilnojamo turto kompanija siūlo jums savo paslaugas perkant, parduodant namą, nuomojant butą, ieškant patalpų biznui šiaurinėje New Jersey dalyje. NJ Licensed Real Estate agentė Jurgita Banytė maloniai kviečia krepintis telefonu: (973) 441-5762 arba (973) 429-7400, arba e-mail: jrbanyte97@hotmail.com Profesionalus aptarnavimas garantuotas!!!

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekilnojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2628.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose, kurie liečia testamentą paruošimą ir jo vykdymą, o taip pat nekilnojamo turto pirkimą ar pardavimą bei įvairius reikalus, susijusius su mokesčių (tax) mokėjimu. Advokatas dirba Connecticut valstijoje ir kalba lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. E-mail: jstrimaitis@aol.com Tel.: 860 651-0261. Fax 860 651-8376.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidotuves. Kopyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios kopyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

DAIVA IZBICKAITĖ-VERŠELIENĖ, DEWOLFE REAL ESTATE, 677 Worcester Rd., Natick, MA 01760, gali aptarnauti jūsų visus nekilnojamo turto poreikavimus. DeWolfe firma specializuojasi namų pardavimu, paskolų gavimu, persikraustymu ir draudimu. Suteikiama paslauga perkant arba parduodant namus. Skambinkite (718) 446-9743 palikite žinutę arba įstaigą (508) 655-0680, (508) 523-9058.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima pirmadieniais 9:30-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga. Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis dr. Giedrė Kumpikaitė, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11472. Tel. (718) 776-1687. Fax: (718) 479-8923. E-mail: LithNY@AOL.com arba amberwings@mac.com

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJA
ir jos spaudą paremkime dabar:
pinigais, Unitrust, testamentais.

-Tax Exempt #36-2927289-
per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642
Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI
SUKURIAMI IR NEMOKAMAI
PRISTATOMI Į VISAS KAPINES
NEW YORK, NEW JERSEY
IR CONNECTICUT VALSTIJOSE.
IŠTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINŲ.

Kasolinos MEMORIALS
66-86 80 ST. MIDDLE VILLAGE,
QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326-1282; 326-3150
- TAI MŪSŲ VIENINTELĖ VIETA -
- GAUSI PARODŲ SALĖ -

†
KVEČAS
JONAS
1933+1976

Western Union®
Laimėk savo
svajonių
LOŠIMĄ

Mes išdaliname
daugiau kaip
\$1,000,000
PINIGINIAMS
LAIMĖJIMAMS!

Tai lengva.

Kiekvieną kartą, kai tu siunti piniginę perlaidą JAV ar į kitas valstybes per Western Union Money Transfer® arba padarai Quick Collect® ar Swift Pay® piniginę operaciją, tu automatiškai esi įtraukiamas į lošimą ir gali laimėti \$25,000 vertės Didįjį Prizą!

WESTERN UNION „WIN YOUR DREAM“ SWEEPSTAKES OFFICIAL RULES NO PURCHASE NECESSARY TO ENTER OR WIN 1. HERE'S HOW TO ENTER AUTOMATICALLY: Beginning on November 1, 2001 through close of business on December 31, 2001, when you make a domestic or international qualifying regular „win“ call Western Union Money Transfer transaction (includes Dinero Dia Siguiente and Dinero a Domicilio services to Mexico), Quick Collect® transaction or Swift Pay® transaction (excluding Quick Cash, Quick Pay, Giro Telegrafico, Internet originated transaction and Telephone Money Transfers) from any Agent location in the United States (Qualifying Transaction), you will be automatically entered into the sweepstakes. Entrant is deemed to be the person whose name appears as „Sender“ on the „To Send Money“ form and will be entered into the corresponding drawing set forth in Rule #4. If automatic Entrant has „opted out“ of third party disclosures in accordance with the Western Union Privacy Policy, his/her name will not be included in the drawing and will not be eligible to win. 2. NO PURCHASE NECESSARY TO ENTER OR WIN: To enter without making a qualifying transaction, hand print your complete name, address, zip code, and (optional) day and evening telephone numbers on a piece of 3" x 5" paper and mail to: Western Union „Win Your Dream“ Sweepstakes, P.O. Box 4895, Blair, NE 68009-4895. IMPORTANT: To indicate the drawing into which you will be entered (see Rule #4), on the lower left-hand corner of the envelope, hand print one of the following: Africa; Asia/Australia Pacific; Caribbean; Central America; Eastern Europe; Mexico; Middle East; South America; South Asia; Western Europe; Domestic United States; Quick Collect® or Swift Pay®. Limit one entry per envelope. No typed, copied or mechanically reproduced entries permitted. Only handwritten entries will be accepted. Entries must be received by January 8, 2002. 3. RANDOM DRAWING: Winners will be selected on or about January 9, 2002 from among all eligible entries received by D. L. Blair, Inc. an independent judging organization whose decisions are final. Winners will be notified by mail. Limit one prize per person/household. Odds of winning will depend upon the total number of eligible entries received. 4. PRIZES & APPROXIMATE RETAIL VALUES: Forty-One (41) Grand Prizes: \$25,000 per prize to be awarded to randomly selected winners among automatic and no purchase entrants in the form of a check as follows: 4 prizes for eligible entries to Africa; 2 prizes for eligible entries to Asia/Australia Pacific; 4 prizes for eligible entries to the Caribbean; 6 prizes for eligible entries to Central America; 1 prize for eligible entries to Eastern Europe; 4 prizes for eligible entries to Mexico; 2 prizes for eligible entries to the Middle East; 6 prizes for eligible entries to South America; 2 prizes for eligible entries to South Asia; 1 prize for eligible entries to Western Europe; 4 prizes for eligible entries for domestic United States money transfers; 4 prizes for eligible entries for Quick Collect® transactions and 1 prize for eligible entries for Swift Pay® transactions. Prizes consist of only that item specifically listed as the prize. All prizes will be awarded. 5. GENERAL RULES: Open only to individuals residing in the 50 United States and Washington, D.C., who as of November 1, 2001 are 18 years of age or older. Employees of Western Union, its affiliates, subsidiaries, advertising and promotion agencies and the immediate family members and/or those living in the same household of each are not eligible. Void where prohibited by law. All federal, state and local laws are the sole responsibility of winners. Winners will be required to complete an Affidavit of Eligibility/Release of Liability provided by D. L. Blair, Inc. and if legally permissible, a Publicity Release within 10 days of notification. Noncompliance within this time period may result in disqualification and an alternate may be selected. Return of any prize/prizes notification as undeliverable will result in disqualification and an alternate will be selected. By participating in this promotion, entrants agree to be bound by the Official Rules and the decisions of the judges. Purchase or acceptance of a product offer does not improve your chances of winning. Any claim or dispute arising under these rules is subject to the laws of the State of New York. Sponsor is not responsible for printing or typographical errors in any sweepstakes related materials; for stolen, lost, late, misdirected, damaged, incomplete, illegible or late entries or entries not received in time for the drawing; or for transactions that are processed late or incorrectly or that are lost due to computer, telecommunications or electronic malfunction. This promotion is sponsored by Western Union Financial Services, Inc., 100 Summit Avenue, Morristown, NJ 07960. 6. For names of winners, send a separate, stamped, self-addressed (#10) envelope to: Western Union „Win Your Dream“ Winners, P.O. Box 4838, Blair, NE 68009-4838, to be received by February 28, 2002.

Smulkesnė informacija
1-800-325-6000

WESTERN UNION

©2001 Western Union Holdings, Inc. All Rights Reserved. The WESTERN UNION name, logo and related trademarks and service marks, owned by Western Union Holdings, Inc., are registered and/or used in the U.S. and many foreign countries.

DARBININKAS

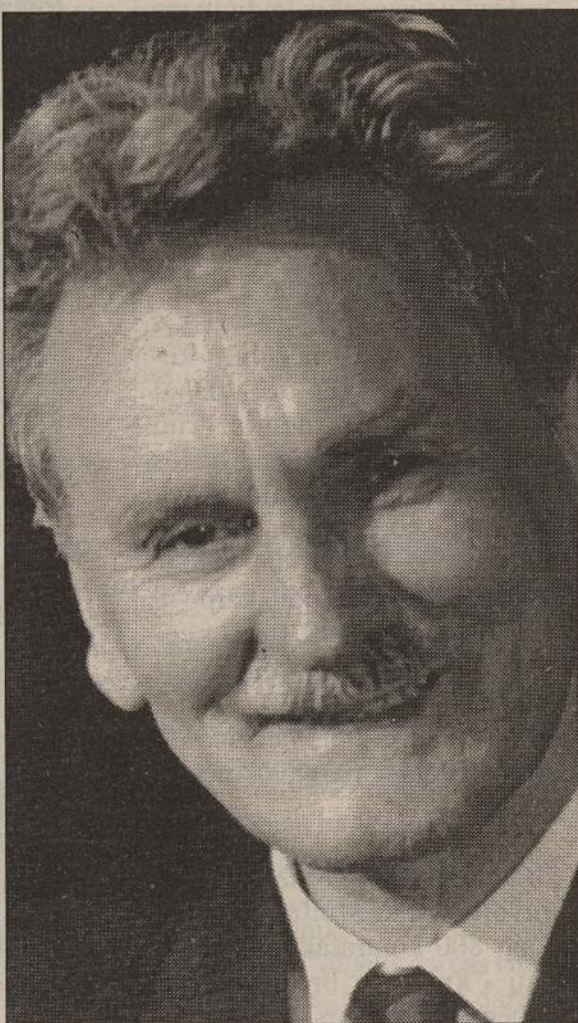
The Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$45.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoją REDAKCINĖ KOMISIJA —

Rankraščiai taisomi Redakcijos nuotūra

Dviejų tautų šviesuolis

Doc. dr. Faustas JONČYS

Tas šviesuolis - tai Juozas Eretas - šveicarų tautos sūnus, bet taip pat unikalus reiškinys ir mūsų tėvynės istorijoje: šveicarų armijos leitenantas, humanitarinių mokslų daktaras (apgyręs disertaciją apie teatro meną), 23 metų jaunuolis, tarytum Don Kichotas sąmoningai apsisprendęs ginti savosios Dulsinės - Lietuvos nepriklausomybę ir paveikti joje teocentriškai orientuotos visuomenės pažangą; vedęs studentę zana-vykę nuo Sintautų ir penkiems savo vaikams įskiepijęs pagarbą jų palie-kamai tėvynei, kai 1941 metais jiems teko repatriuoti į senelių kraštą.

Juozas Eretas

Zauerveinas ("Lietuviais esame mes gimę..."), ir Česlavas Mi- lošas, profesoriai A. Senas, L. Karsavinas, V. Sezemanas... Bet nė vienas nebuvo tokiu "savu žmogumi", koku J. Eretą apibū- dino Juozas Girnius.

Tas misionierius buvo ir bū- simų katalikizmo, ir bendro eu- ropinio likimo pranašas, kai jo sociologinės analizės tartum chirurgo skalpelis atverdavo vi- sas nuo teocentrinės pasaulė- žiūros atitolusio mokslo ir civi- lizacijos žaizdas. Antai 1936 metais nerimo kupinoje apybrai- žoje "Quid de nocte?" ("Kas mūsų laukia, ateinant nakčiai?") jis rašė, kad Maskvos ir nacių įkūnytas totalizmas kyla "lemia- mam iššūkiui prieš teocentriz- mą, ir nuo to visas pasaulis su- drebės". Kviesdamas bendra- minčius anų laikų krizei įveikti, jis net suabejoja, ar pavyks tai padaryti "dėl jų nesiorientavi- mo, idėjinio silpnumo, prisita- kėliškumo ir išlepimo". Tuo tar- pu 1961 metais vėl pranašiskai numato šviesesnę Europos ateitį "visų laisvų valstybių susivieni- jime į federaciją - Jungtines Eu- ropos Valstybes"! Ar profeso- rius lygiai taip pat nepranašauja naujo "drebjimo" mūsų laikais, įsiviešpataujant nuo moralumo,

atitrukusiai kapitalo diktatūrai, dehumanizuojančiai žmonių santykius, nes nemažiau už to- talizmą jam buvo nepriimtinas ir liberalizmas, kuriam svetimas visuomenę vienijantis krikščio- niškas solidarumas?!

Mums tas pranašas ir misio- nierius visų pirma buvo *univer- salus kultūros plėšinių artojas*, galima sakyti, net religinio "įkultūrinimo" pranašas! Prof. S. Šalkauskis liudija: "Su tuo pačiu entuziazmu, su kuriuo bu- vo atsidėjęs nepriklausomos Lietuvos kūrėjui" (isteigęs na- cionalinę telegramų agentūrą Elta, dalyvavęs tarptautinėse Lietuvos gynimo konferencijose, Suomijoje išrūpinęs Lietu- vos pripažinimą *de jure*, tarnavęs 1-ajame savanorių pulke, net buvęs II Seimo seimūnu, nes neatsispyrė charizminei krikde- mų vadovo kun. M. Krupavi- čiaus traukai, ir tai savo paties nelaimei, nes kaip dabar puo- lami "amerikiečiai", taip tada klievo tam "šveicarui"...), "Ere- tas atsidėjo katalikų visuomeni- no gyvenimo organizavimui".

Matyt, neužteko S. Šalkaus- kio idėjų, neužteko Kazio Pakš- to, tautos šauklio, aistringo žo- džio; reikėjo dar J. Ereto orga- nizinės veiklos, kuri nusi- drienė nuo blaivininkų telkimo iki sportinio sąjūdžio (tai ir "Muštukas ir kumščiasvydis" 1923 metais, ir LGSF su dar ma- no menamu europinio lygio fut- bolo klubu...); nuo angelaičių iki pavasarininkų, pažadinusių gai- vališkas kaimo jaunimo galias, eksponuotas išpūdinguose jų kongresuose (ateitininkų niša jau buvo užimta P. Dovydai- čio); pagaliau nuo teatrinių se- minarų, nuo Bethoveno ar Bai- rono minėjimų, nuo studentų korporacijos "Šatrija" (net sens- tančio J. Ereto namuose Švei- carijoje pagarbioj vietoj kabojo šatrijiečio kepuraitė...) iki fakul- teto literatų žurnalo "Athenae- um" ir Lietuvos katalikų mokslo akademijos suvažiavimų darbų redagavimo, iki publicistinių apybraižų Hispanus slapyvar- džiu "XX amžiuje" ("Jei Mairo- nis savo programą skelbė poezi- ja, tai Eretas publicistika", - rašė Juozas Ambrazevičius).

Natūralu, kad J. Ereto veiklos viršūnė tapo jo solidžiausias - akademinis pašaukimas. Drauge su V. Mykolaičiu-Putinu jis bu- vo vienas ryškiausių VDU hu- manitarinio sparno Teologijos- filosofijos fakultete konstruk- torių, idant fakulteto skrydis bū- tų subalansuotas ir visavertis! Pagal universiteto statuto reika- lavimus tapęs extraordinariu visuotinės literatūros ir germa- nistikos profesoriumi ("o pagal

mokslineis nuopelnus tikęs į or- dinariusius profesorius", - taip apie jį sakė S. Šalkauskis), tuo- metinei valdžiai tendencingai sumažinus humanitarinį fakul- teto potencialą, J. Eretas turėjo tenkintis... vyresniojo asistento etatu!

Tačiau studentams imponavo J. Ereto kruopštesni už kitų dė- stytojų metodiniai nurodymai, jo gyvas, improvizuotas dėstymas ("iš jo paskaitų išeidavome ta- rytum po gero spektaklio teat- re"), panašus į J. Tumo-Vaiž- ganto stilius, tik kur kas... "elegantiškesnis".

Mūsų kultūrai atvėrusį vo- kiekčių mistiką (Eckharto, Tau- lerio, Seuse) ir Getės pasaulį, vokiečių kultūriniam gyveni- me ieškojusį lietuviybės pėdsak- ū (tai ir I. Kantas, ir Liudvikas Rėza - toks artimas autoriui: kultūra - vokiečiai, apsispre- dimu - lietuviai), J. Eretą vis la- biausiai traukė kultūros akiračiai; vėlyvieji jo darbai kaip tik buvo lietuviškosios ir krikščioniško- sios kultūros skerspjuvis, mo- nografijos apie didžiuosius ben- dražygius - S. Šalkauskį ir K. Pakštą, Lietuvai ištikimų žmo- nių tremtyje dvasiai keliantys ra- šiniai ir, žinoma, "užmirštųjų baltų" atminties garsinimas.

Persikelkime į dabartį... J. Ereto laikais fakultetas neturėjo tokio rūmų ansamblio, tokio centro, kuris kyla mūsų aki- vaizdoje. Universiteto vadovy- bė tada toli gražu nebuvo tokia geranoriška fakultetui, kokia yra dabar. Tiesa, fakulteto specialy- bių diapazonas taisyk buvo kur kas didesnis, o teologiją studi- juojančių jaunuolių kontingen- tas - itin specifinis, tačiau dabar mūsų bakalaurams pasiekiamą daug sertifikatų, atviros kitų fa- kultetų magistratūros, o ir į teo- logijos (su stipria filosofine įžanga) studijas vyksta gausi pa- sauliečių (ypač moterų!) invazi- ja - tai vis būsimas evangelizuo- jamos Lietuvos stuburas!

Ši istorinį Teologijos fakul- tetui momentą, kai J. Eretas jau apčiuopiamai lieka su mumis (priešais fakultetą pastatytas koplytstulpis J. Eretui ir jo žmo- nai atminti), kai grąžiname jo paties atmintį ("Grijš Solovjovas pas rusus! Grijš Šalkauskis pas lietuvius!"), išgirsime ir tai, kuo i mus apeliuoja pats profeso- rius:

"Neužtenka tyrinėti, pri- valome mąstyti..."

Šį sutrumpintą straipsnį, pa- imtą iš "XXI Amžiaus" 2001 m. lapkričio 21 d. 87 Nr., spaus- diname paskutiniame istorinia- me "Darbininko" numeryje, no- rėdami suteikti Juozo Ereto at- minimui tinkamą pagarbą.

Laikas kaip dovana

Laiką skaičiuojame sekundėmis, minutėmis, valandomis. Nė nepastebime, kaip prabėga metai. Vargė ir nelaimė jie praslenka lėčiau, džiaugsme ir lai- mėje prabėga akimirksniu, kaip tiems ne- rūpestingiesiems vaikams ant smėlėto pamario. Ima visą sauja smilčių ir tvirtai suspaudžia. Taip daro ir suaugusieji su savo dienomis. Bet dienos išbyra, kaip smėlio grūdėliai pro pirštus. Vieni vėl semia, o kitų pirštai sugrūba: tai paskutinė sauja.

2001-tieji daug kam buvo paskutiniai. Pradedamieji taip pat ne vienam užspaus akis. Palikusieji nežinome savo išsiskyrimo valandos. Ji gali ateiti nelaukiama. Žinome gerai tik tai vieną tie- sų: kiekviena diena artina mus prie slenksčio, už kurio laikas su- stoja. Taip kiekviena diena kartais pasidaro nepaprastai reikšmin- ga. Gyvenime atskirų dienų kartais nebranginame, lyg jų turėtu- me neišsemiamą gausybę. Elgiamės taip, kaip su gausiomis dovanomis, išgytomis be triūso.

O juk mums jos ateina kaip dovana. Praplėši iš ryto akis, dar miegūstas, ir turi naują dieną, niekam nė dėkui nepasakęs. Gali nebūti noro dėkoti. Gali tai būti didelio skausmo, nelaimės, rūpesčių kankinanti diena. Nenoretum jos nė sulaukti, bet ji atei- na kaip gyvybės dovana, kaip paguoda, kad dar gali būti ir šviesių, laimingų dienų. Tokios dienos dar mažiau vertinamos. Rodos, kažkas privalomai turi mums duoti vieną dieną po kitos. Iš ko- kios malonės? Kuo už tai atsilyginame?

Netikinčiam toks klausimas gali ir nekilti. Taip jau nuo amžių gamtoje yra: vieni būna, kiti pūva. Kol esi ant žemės, o ne po žeme, džiaukis savo gyvenimu! Tikinčiam turi būti aišku, kad šio gyvenimo džiaugsmas nėra duotas tik dėl džiaugsmo. Yra duotas dar laikas, kad laikinasis džiaugsmas būtų paverstas amžinuoju. Čia ir glūdi neįkainuojamas laiko brangumas.

Brangindami laiką, jį tarsi pagausiname. Laikas gausėja, kai savo asmeniškose rūpesčiuose randama valandėlė padirbėti kitam, pasiaukoti. Pasekime "laiko neturinčius" žmones ir pa- stebėsime, kad čia yra kažkokia paslaptis: kas laiko niekam "ne- turi", tam jis tartum atimamas; kas jo "turi", tam pridedama. Taip ir Evangelijoje sakoma: "Turinčiam bus duodama, o iš ne- turinčio net ir tai, ką jis tariasi turįs, bus atimta" (Luko 8, 18).

Dėkodami Viešpačiui už 2001-uosius ir meldamiesi Jo palaimos šiem metams, norime kartu išreikšti padėką "Darbininko" skaitytojams, rėmėjams, talkininkams ir bendradarbiams. Be Jū- sų aukos ir paramos, be Jūsų paaukoto laiko, be Jūsų padarinių- mų, patarimų ir parodyto dėmesio praėjusieji metai mums būtų buvę dar sunkesni.

Tačiau laikas pasivijo ir "Darbininką". Pranciškonai, nuo 2002 m. sausio 1 d. sustabdydami "Darbininko", kaip periodinio sa- vaitraščio tolimesnį leidimą, tą žingsnį giliai pergyvena. Tas laikas patvirtino, kad pranciškonai ir sensta, ir susgera. Tačiau džiugina vizija, kad istorijoje išliks pranciškonų per 50 metų leistas "Dar- bininkas", kuriame skleidėsi lietuviškas katalikiškas žodis, buvo siekta išlaikyti lietuvišką kultūrą, tradicijas, visuomeninę veiklą. Sudiev!

ZENONAS PRŪSAS

10

DVIDEŠIMTOJO AMŽIAUS VERPETUOSE

(pradžia nr. 40)

Matyt, suprato, kad aš, kaip jau sėkmingai baigęs vieną aukštojo mokslo kursą studentas, esu pakankamai subrendęs važinėti dviračiu.

Netrukus nuvažiavau į urėdiją. Mums buvo duotos instrukcijos: mėginti gauti darbą, pritaikant daniškąjį medelynų puoselėjimo ir ugdymo metodą Lietuvos sąlygoms, bet lemiamas žodis priklausė urėdui, nes jis savo lėšomis mums turės mokėti atlyginimą. Šis danų miškininkų sukurtas metodas buvo naujenybė miški- ninkystėje; jį plačiai diskutavo ne tik "Mūsų girių" žurnale, bet ir kitų kraštų miškininkystės žurnaluose ir literatūroje: todėl urėdas neprieštaravo, kad aš darbe taikytų tą metodą. O man tai labai tiko, nes galvojau po trejų metų šia tema rašyti diplominį darbą. Taigi pasitaikė gera proga pradėti rinkti tam darbui medžiagą ir kartu užsidirbti pinigų studijoms. Man mokėjo 10 litų už darbo dieną. Teko važinėti iš vienos girininkijos į kitą, kur girininkai paskirdavo mane dirbti su skirtingais eiguliais. Turėjau juos išmokyti, kuriuos medžius reikia pažymėti iškirtimui. Taip kasdien ir trankydavau po įvairius miškus, kartais net lyjant. Toks darbas man labai patiko, todėl nesigailėjau, pasirinkęs miškininkystės profesiją. Gyvendavau pas tą eigulį, kur ir dirbdavau. Už du litus tris kartus per dieną kirtau kiaušiniene su lašiniiais, taigi 21 kartą per savaitę, ir labai puikiai jaučiausi. Gerai, kad tada dar nieko

nežinojau apie cholesterolį, nes galbūt nebūčiau taip puikiai jautėsis. Dažnai dirbdavau daugiau, negu 8 valandas per dieną, kad viršvalandžius galėčiau prijungti prie tų nedirbamų dienų, kada smarkiai lydavo. Žinoma, vis tiek gaudavau atlyginimą už 6 savaitės dienas, ar dirbdavau 48 valandas, ar ne. Eigulys papras- tai man rasdavo lovą savo gyvenamajame name, o jei ne, pamie- gėdavau ant šieno. Kai dirbau Svėdasų girininkijoje, galėjau kiek- vieną dieną dviračiu parvažiuoti namo, tada visi 10 litų likdavo kišenėje. Prieš pirmą darbo dieną Svėdasų girininkijoje mama taip pat mane norėjo pavaišinti kiaušiniene su lašiniiais, bet ją nuo to atkalbėjau.

Dirbdamas arti namų, turėjau išgyventi ir daug nemalonių dienų. Naujoji, jau komunistinė Svėdasų valsčiaus valdžia iš kažkur sužinojo, kad aš, kaip mokėsis geodezijos, truputį nusimanau matininko darbą, todėl, manęs neatsiklausę, paskyrė į Svėdasų valsčiaus žemės reformos vieną iš komitetų - atmatuoti "buožių" žemę, viršijančią 30 hektarų plotą. Tai man buvo labai nemalonus darbas, bet jo negalėjau išvengti. Tie žmonės, pas kuriuos teko tą pareigą atlikti, mano padėtį suprato. Žinojo, kad buvusio viršaičio padėjėjo sūnus tai darė ne savo noru. Ne tik pavaišindavo už atimtą žemę, bet dar ir pusbutelį ant stalo pastatydavo. Neturėjau matininko įrankių, todėl viską teko daryti tik su žinomo ilgio virve. Kiekvienas šiek tiek žinąs geometriją, galėjo tą darbą atlikti. Mano laimei, tą darbą valsčiuje dirbo dvi ar trys grupės, todėl jį baigėme per trejetą savaitę. Po to vėl galėjau grįžti prie savo normalaus darbo.

Ta vasara greitai prabėgo, ir aš šį kartą išvykau ne į Dotnuvą, o jau į Vilnių tęsti studijų, turėdamas kišenėje pluoštą per vasarą užsidirbtų litų, o galbūt jau rublių, nes tiksliai neatsimenu, kada litus pakeitė į rublius. Finansinė padėtis dar pagerėjo, kai dėl gerų pažymių pirmais studijų metais man buvo paskirta visa stipendija. Todėl galėjau dalį savo santaupų išleisti drabužiams ir kitiems reikalams. Tačiau, taip leisdamas santaupas, suklydau: semestro

pabaigoje, sužinoję, kad mano tėvai yra buožės, turintys 31 hektarą žemės, atėmė stipendiją. Šiaip mane paliko ramybėje. Tik prieš Kalėdų atostogas gavau užduotį: grįždamas iš Svėdasų po švenčių, turėsiu parvežti iš valsčiaus pažymėjimą, kad esu agitavęs už komunistų kandidatus būsimuose rinkimuose. Privalejau gerai pasukti galvą, ką per tą laiką sakyti, nieko nepasakant. Tokį pažymėjimą valsčiaus valdžia be entuziazmo man visgi davė.

Grįžus po Kalėdų, mano santaupos greitai seko, o naujų pajamų šaltinių visai nesimatė. Taigi atsirado vėl naujų sunkumų. Aplankius keletą sovietinių įstaigų, ieškodamas ar nuolatino, ar tik laikino darbo, bet nepavyko rasti. Tėvus išliko bankrotas, nes tėtė privalejo pristatyti valdžiai labai daug grūdų pyliavos (už 31 hektarą), o tiek grūdų aruode neturėjo, nes dalis žemės buvo apaugusi mišku ir pievomis, be to, jis daugiau vertėsi pieno, o ne grūdų ūkiu. Turėjo atiduoti duoklę už miško, pievų ir dobilienu hektarus. Taigi reikėjo brangiai pirkti grūdus turguje ir pusvelčiui parduoti valdžiai. Kitaip ji būtų pasodinę į kalėjimą ar išsiuntę į darbo stovyklą "perauklėti". Bandžiau kiek užsidirbti pinigų, padėdamas padaryti keletui savo kurso draugų namų darbus, pavyzdžiui, brėžinius. Mat daugelis iš jų gaudavo neblogas stipendijas ir gyveno geriau materialiai aprūpinti. Įtariu, kad kai kurie tik norėjo man padėti, o tie brėžiniai buvo tik tam tikra priedanga, nes žinojo, kad, jei duotų už tai tik kaip pašalpą, būčiau pinigų nepriėmęs. Porą kartų po keliasdešimt rublių man taip pat davė ir trečio kurso miškininkas Kostas Norvila, buvęs Algimanto korporacijos pirmininkas. Jis tvirtino, kad tie pinigai nesąjau, bet nenorėjo pasakyti, iš kur gauti. Kaip ten bebūtų, aš jam pavėluotai dėkoju. Jis dabar gyvena Brooklyne, New Yorko valstijoje. Žo- džiui, gerų draugų dėka šiaip taip pragyvenau iki pavasario. O pavasarį išvykome miškininkystės praktikos darbą atlikti, pirmiau į Pabradvę, vėliau į Trakų apylinkės miškus. Ten, rodos, kažkaip iš kažkur gaudavome pavalgyti.

(nukelta į 4 psl.)

■ Šventinę Europą sukaustė sniego gniaužtai, o daugelio šalių gyventojams rūpesčių sukėlusios pūgos neaplenkė ir Lietuvos. Ir pirmąją, ir antrąją Kalėdų dienas storos sniego pusnys nuklojo didelę Vidurio Europos dalį, kurioje jos yra neįprastos. Pūgos užklupo ir Lietuvą, daugelyje šalies vietų keliai tapo neišvažiuojami. Kai kuriuose Lietuvos rajonuose dėl blogų kelių medikai negalėjo nuvažiuoti pas ligonius. Daug kur nevažinėjo maršrutiniai autobusai. Smarkios sniego pūgos ir ledas ypač skaudžiai kaustė Balkanus. Tūkstančiai Belgrado, Skopjės ir kitų šio regiono miestų gyventojų dingus elektrai liko sėdėti šaltyje ir tamsoje. Vokietijos Tiuringijos žemės kelius užklojo net dviejų metrų storio pusnys. Šios žemės keliuose buvo įstrigę keli šimtai vairuotojų. Daugeliui jų naktį prieš Kalėdas teko praleisti automobiliuose. Ispanijoje dėl prastų vairavimo sąlygų avarijose per keturias dienas žuvo 70 žmonių.

■ Gruodžio 20 d. Argentinoje paskelbta nepaprastoji padėtis, nes per neramumus, kuriuos išprovokavo žlunganti šalies ekonomika, žuvo devyni žmonės. Profesinės sąjungos paskelbė visuotinį streiką, atstatydino ekonomikos ministras Domingo Cavallo ir kiti kabineto nariai.

■ Udmurtijos įmonėje "Izmas" pradėta naujojo Kalašnikovo automato modelio AK-108 serijinė gamyba. Iš išorės naujasis populiariausio pasaulyje automatinio ginklo modelis niekuo nesiskiria nuo savo prototipo. Esminis skirtumas - besmūginė automatinio užtaisymo sistema, kuri šūvių skaičių per minutę padidina pusantro karto - iki 900.

■ Jungtinių tautų vaikų priežiūros agentūra skelbia, kad žiema Afganistane nužudys apie 100,000 kūdikių, jei pasaulio turtingosios šalys nespės atvežti pakankamai maisto, palapinių, šiltų drabužių. Paaikškėjo, kad šalpos darbus trukdo ne tik įsigalėjusi biurokratija, bet ir Afganistano banditai, kurie grobia sunkvežimius ir juose esanti maistą pardavinėja.

“Suklastotos” knygos

Kazimieras VIKONIS

Lietuvišką žodį “knygnešys” tiksliai išversti į kurią nors kitą kalbą beveik neįmanoma. Svetimšaliui netgi sunku paaiškinti, kad knygos buvo draudžiamos ne dėl turinio, o vien todėl, jog išspausdintos lotyniškais raidėmis.

Knygnešystė - reiškiny, kurio niekur kitur nebuvo. Tie keturi rašto draudimo dešimtmečiai paskatino ne tik knygnešių, didvyrių, slapta gabenusių iš užsienio uždraustus leidinius, atsiradimą, bet ir ragino ieškoti būdų apeiti draudimus.

Enciklopedijose lotyniškas žodis “kontrafakcija” apibūdinamas kaip “literatūrinis suklastojimas, neteisėtas svetimo veikalo perspausdinimas ir platinimas be autoriaus ar leidėjo sutikimo”.

Senesniajai lietuvių spaudai toks šio termino aiškinimas netinka. Autorių teisės spaudos draudimo laikais niekam nerūpėjo. Rašytojai knygas pasirašinėjo slapyvardžiais - Maironis, Žemaitė, Šatrijos Ragana, Vaižgantas, Lazdynų Pelėda ir kitais. 1901 metais “Žvaigždė” (Nr. 31) rašė: “...mes, lietuviai, gyvename tokiose sąlygose, kad stačiai be pseudonimų apseiti negalime. Vaiszgantas, Savasis, Žemaitė ir t.t. galėtų nukentėti skaudžiai, jeigu tikrus vardus pagarsintume viešai, pvz., laikraštyje”. Kontrafakiniai leidiniai apsaugodavo jų platinimą ir skaitytojus nuo persekiojimų.

Lietuvoje uždraudus spaudą, o žmonėms pageidaujant lietuviškų knygų, 1865-1866 metais Tilžės, Karaliaučiaus ir kitų Prūsijos bei Rusijos miestų spaustuvėse buvo perspausdintos kelios senos maldaknygės, paliekant jose pažymėtas senas spausdinimo datas ir net senus rusų cenzūros leidimus. Buvo atkreiptas dėmesys, kad rusų policija neatsitrenka seniau išleistų knygų. Vilniuje, J. Zavadskio spaustuvėje, iki 1864 metų buvo išspausdinta daug lietuviškų knygų. Spaudą uždraudus, Vilniaus generalgubernatorius A. Potapovas leido išparduoti anksčiau išspausdintas, cenzūros peržiūrėtas religinio ir moksline turinio knygas. Tai paskatino kontrafakinį leidinių atsiradimą. Juos žymus lietuviškų knygų tyrinėtojas V. Žu-

kas pavadino “savitu lietuvių spaudos istorijos faktu”.

Daugiausia tokių leidinių yra išspausdinta Tilžėje. Išleista daugiau kaip 50 maldaknygės “Balsas balandėlės” laidų. Jų bendras tiražas - apie 300 tūkst. egzempliorių. Visuose nurodyti tie patys išleidimo metai ir data: “Vilnius, J. Zavadskio spaustuvė, 1863 metai”.

1879 metais J. Zavadskis gavo leidimą išspausdinti kelias maldaknyges lietuviškai lotyniškais raidėmis. Tuo sumaniai pasinaudojo mažosios Lietuvos spaustuvininkai. S. Kušeliausko parengtą “Aukso altorių” jie 1879-1904 metais išspausdino daugiau kaip 40 kartų bendru 400 tūkst. egzempliorių tiražu. Visos knygos buvo su vilniškėmis metrikomis. Vienkartinis valdžios leidimas tuomet “tarnavo” net 25 metus.

Apskaičiuota, kad spaudos draudimo metais Mažojoje Lietuvoje išspausdinta daugiau kaip 800 kontrafakinį leidinių - knygų ir brošiūrų religinėmis, ūkinėmis, politinėmis ir kitokiomis temomis bei grožinės literatūros kūrinių. Jos dažniausiai datuotos 1863, 1864 ir 1879 metais. Beveik visų metrikose pažymėta, kad spausdinimo vieta - Vilnius, nors kartais minimas Peterburgas, Kaunas ir kiti miestai.

Svarbiausia šių klasiškųjų paskirtis buvo klaidinti Rusijos policiją ir administraciją. Tilžės, Karaliaučiaus leidėjai vokiečiai mielai naudojo šiuo atžymėjimu, nes tai padėjo jiems neatskleisti savo komercinės veiklos masto, gauti didesnę pelną ir išvengti nemalonių. Yra žinoma, kad tuo metu Rusijos ir Vokietijos vyriausybės rengėsi bendromis jėgomis susidoroti su nelegalia spauda. Buvo svarstomi pasiūlymai uždaryti lietuviškas knygas spausdinančias spaustuves, nubausti tokių knygų leidėjus.

Apie knygnešių žygius, leidinių spausdinimą Tilžėje ir kitus, jų platinimą Lietuvoje surinkta ir paskelbta kan nemazai duomenų. Išleista apie tai pasakojančių studijų ir istorinių apybraižų, periodikoje skelbiamų straipsnių ir atsiminimų. Apie kontrafakinį lietuviškų leidinių kiek daugiau žino vienas kitas specialistas. Jų tyrinėjimus knygoje “Suskaityta arba statistika visų lietuviškų

Pirmasis sniegas

A. Balbieriaus nuotr.

knygų, atspausdintų Prūsijoje nuo 1864 iki pabaigos 1896”, A. Jono Zanavikučio slapyvardžiu 1897 metais Tilžėje išleistoje, apraše Jonas Angrabaitis (1859-1935) - bibliografas, spaudos darbuotojas, knygnešys. Tokius leidinius tyrinėjo Morta Zauzniūtė ir Vaclovas Biržiška. Jų duomenimis, vokiečių okupacijos laikais, 1941-1944 metais, buvo išleista knygų, nurodant metrikose ankstesnius leidimo metus. Šitaip buvo apgaudinėjama vokiečių cenzūra.

Tyrinėjant kontrafakcijas, susiduriama su nemažais keblumais. Kaip nustatyti, kada ir kur knyga išleista, jei negalima pasitikėti jos metrika? Nustatyti tikruosius leidimo metus, spaustuvę, leidėją padeda turinio ir teksto rinkimo analizė, palyginamas popierius ir iliustracijos, tenka naudoti ir kito-

nius metodus. Net geras specialistas nėra draustas nuo klaidų.

Tyrinėtojus domina ir to meto knygų tiražai. Juos tiksliai nustatyti sunku, nes spaustuvininkai dažnai išspausdindavo daugiau knygų, negu užsakytą, ir patys jas pardavdavo. J. Angrabaitis nurodo tokius tiražus, kurių mūsų dienų leidėjai gali pavydėti.

Kontrafakinį knygų išvaizda buvo kukli. Jos skyrėsi nuo kituose kraštuose prabangiai išleistų ir gausiai iliustruotų leidinių. Lietuviškos knygos iliustruoti niekas nekviesdavo dailininkų. Spaustuvininkai ir leidėjai tenkindavosi atsitiktinai rastu ornamentu ar kitokia iliustracine medžiaga. Buvo naudojamos kitų leidinių iliustracijos, nes spaustuvė turėjo cinkografinio

reprodukcavimo technikos. Klišės pirkdavo kitose spaustuvėse.

Jokių išankstinių eskizų nebuvo daroma, maketuojama ekspromtu. Visą lemdavo užsakovų pageidavimai ir spaustuvininkų skonis. O jis dažnai būdavo neblogas. Knygų titulinuose lapuose naudoti įvairiausi šriftų ir raidžių deriniai, spausdinamos paryškintos atsklandos, gražesnės pirmosios tekstų raidės. Maldaknygės paprastai būdavo aptraukiamos ruda oda su kukliais ornamentais. Pasitaikydavo ir puošnesnių vienietinių įrišimų, naudojant perlamutro ar dramblio kaulo inkrustacijas, derinant metalą ir kitas medžiagas.

Kuklios to meto knygelės, bet jos - mūsų istorija, mūsų džiaugsmas ir skausmas, mūsų pasididžiavimas.

ZENONAS PRŪSAS DVIDEŠIMTOJO AMŽIAUS VERPITUOSE

10

(atkelta iš 3 psl.)

Per tuos mokslo metus neteko veikti lietuvių pasipriešinimo pogrindyje. Tik sekmadieniais visuomet lankydavau Šv. Jono bažnyčią, kur kunigas Lipniūnas sakydavo ugninius patriotinius pamokslus. Galbūt porą kartų paprašė apsilankyti pas jį, bet ten pasikalbėjome daugiausia tik religinėmis temomis. Neatrodė, kad tai buvo ateitininkų susirinkimas, nes, pavyzdžiui, kartu su manimi buvo paprašytas ateiti ir kurso draugas ne ateitininkas Povilas Žilys. Taip pat net ir dabar nežinau, koks buvo šių susibūrimų tikslas. Tik 1941 metų birželio mėnesį truputį teko dalyvauti sukilime. Gyvenau studentų bendrątyje Vilniaus senamiestyje, Bokšto gatvėje, netoli Didžiosios gatvės, o paskaitos daugiausia buvo skaitomos ir laboratoriniai darbai rengiami Čiurlionio gatvės Nr. 1 esančiame keturių aukštų pastate. 1941 metų birželio 21 dieną antro kurso studentai grįžo vakare, atlikę praktiką Trakų urėdijos miškuose, o birželio 22-osios dienos ankstų rytą prasidėjo karas. Bendrątyje miškininkai gyveno kartu su Dailės akademijos (ankščiau dailės mokykla) studentais, kurių tik nedaugelį kiek pažinojau, o su kitais tik pasisveikindavau susitikęs prausykloje. Retkarčiais nueidavau į jos studentų organizuojamas meno parodas. Mano dėmesį atkreipė vienos studentės tapyba, kuri buvo berods linkusi į impresionizmą. Atrodė, ji rimčiau draugavo su studentu Staniuliu, regis, jos kurso draugu, kurį taip pat menkai pažinojau. Birželio 23 dieną Staniulis su dviem draugais, kuriuos tik iš mokyto tepsa pažinojau, sustabdė mane koridoriuje ir pasakė, kad mes

keturiose turėsime užimti Vilniaus antrąją milicijos nuovadą. Turėjome tik vieną mažą revolverį su keletu šovinių. Antroji milicijos nuovada buvo kitoje miesto pusėje, Pylimo gatvės papėdėje, prie Tauro kalno, priešais didelį NKVD pastatą, taip pat netoli nuo studentų Tauro bendrabučio, kur eidavome kartais šeštadieniais pasiūkti. Drebėdami nuėjome į tą nuovadą, kur raudoną keletą lietuvių milicininkų. Atkišę revolverį, pareikalavome, kad jie pasiduotų. Užuot pasipriešinę, jie labai apsidžiaugė. Sakė, gerai, vyrai, bus mūsų daugiau. Gerai, kad atėjote! Sandėlyje jie turėjo nemažai šautuvų ir šovinių, bet neturėjo automatų ir kulkosvaidžių. Šautuvų visiems užteko ir dar liko. Be tų berods keturių milicininkų ir mūsų keturių, iš kažkur dar atėjo 4 ar 5 jauni vyrai, tarp jų ir Dailės akademijos aukštesniojo kurso studentas Kazimieras Leonardas Žoromskis, kurį taip pat pažinojau tik iš mokyto. Kodėl jis atėjo ne kartu su mumis, o atskirai, taip ir nepaaiškėjo. Atrodė, kad kairioji ranka nežino, ką daro dešinioji. Kai sužinojome, kad K. L. Žoromskis yra atsargos jaunesnysis leitenantas, jį ir išsirinkome savo vadu.

Neaišku buvo, ką reikėtų daryti, kokia mūsų misija. Kitoje gatvės pusėje, prie NKVD pastato, raudonkepuriai enkavedistai dūžė kaip bitės. Visą krovėsi į sunkvežimius ir rengėsi bėgti. Kai kurie iš mūsų lyg ir siūlė pulti jų pastatą ir išvaduoti kalinius, bet mes nežinojome, ar apskritai tokių kalinių esama. Be to, buvome prastai ginkluoti, nes turėjome tik šautuvus, o ne automatų, todėl nutarėme tik apšaudyti, kai sunkvežimiai pajudės. Keli savanoriai užėmė pozicijas Tauro kalno šlaite, kuris tada buvo tik apleistas laukas. Dabar ten yra gražus parkas. Atrodė, kad NKVD kareiviai važiuos Pylimo gatve į pietus, į geležinkelio stoties pusę, kad patektų į Ašmenos plentą. Taigi atitinkamai išsidėstėme Tauro kalno šlaite pagal Pylimo gatvę. Pajudėjus sunkvežimių vilkstinei, pradėjome šaudyti. Enkavedistai važiojo atviruose sunkvežimiuose, be brezentų, taigi pataikyti į juos buvo nesunku, esant 20-30 metrų nuo gatvės. Jei būtume turėję kulkosvaidžių, galbūt

daugelį jų būtume nušovę, bet su paprastais šautuvais, prieš iššauant, reikia kiekvieną kartą reikia užtaisyti šautuvą, prarandant keletą sekundžių. Staiga sunkvežimiai sustojo, kai kurie enkavedistai išlipo, pradėjus į mus šaudyti ir supti. Pasitraukėme per Tauro kalną į Čiurlionio gatvės pusę ir pasislėpėme Vokiečių kapinėse, kurios buvo prie pat mūsų miškininkystės pastato. Čia enkavedistai mus paliko ramybėje. Iš mūsų niekas nežuvo, nė vieno nesužeidė, o enkavedistų nuostoliai nėra žinomi. Sutemus apsižvalgę grįžome į policijos nuovadą. Čia buvo ramu. Vadas įsitaisė guolį po milicijos sunkvežimių, kiti sugulė patalpose, o aš spėjau susidraugauti su vienu drašiu žemaičiu milicininku (pavardės neatsimenu), kuris šaudė į NKVD sunkvežimius ne atsigulęs, o stovėdamas.

Jis pasiūlė man su juo eiti pas jį į jo kambarį, rodos, Žvėryno rajone. Sakė - ką mes čia gulėsime ant grindų! Be to, esame visą dieną nevalgę, gal ten rasime ką nors užkasti. Rodos, turįs duonos. Taip tą naktį su šautuvais ir nukeliavome į jo kambarį. Truputį užkandom, kiek numigom, o paryčiu, jau užsidėję baltus raiščius, grįžom į nuovadą. Berods birželio 24 dieną, apie pusiaudienį, Vilniuje pasirodė pirmieji vokiečių kareiviai. K.L. Žoromskis pasidarė II policijos (jau nebe milicijos) nuovados viršininku, o mane paskyrė sekretoriumi. Nebuvo rašomosios mašinėlės, todėl viską reikėjo rašyti ranka, kas man buvo gerai, nes ranka rašiau greičiau, negu mašinėle. Pradėjom išdavinėti visokius pažymėjimus ir šiaip teikti atsilankantiems žmonėms informaciją, kurios ir mes patys neturėjome. Pasidariau paprastu raštinės biurokratu. Bet tai truko gal tik kokią dieną. Berods, sekančią dieną prisistatė kiek vyresnio amžiaus ponas, kuris tvirtino, kad dar prieš rusams ateinant 1940 metais jis buvęs tos nuovados viršininku, todėl jis iš mūsų ją ir vėl perimam. Buvom išmesti, kaip ta bloga mėsa iš kopūstų. Bet visgi jis mums padėjo už atliktą darbą. Berods, su juo pasiliko ir buvę milicininkai, dabar jau pasidarę policininkais. Taip ir baigėsi trumpa mano policijos karjera.

SVEIKATOS KERTĖ

Jogos grožis ir nauda sveikatai

Net jei jūsų sveikata puiki, jūs galite gauti naudos iš jogos. Ji padeda sustiprinti jėgas, lankstumą, koordinaciją ir judesius. Kadangi joga atpalaiduoja, pagerina cirkuliaciją ir sumažina stresą bei nerimą, ji sustiprina širdies ir kraujagyslių sveikatą ir atneša naudos kvėpavimo bei nervų sistemoms. Ji taip pat pagerina miegą ir virškinimą.

Akivaizdžiausia jogos nauda yra susijusi su streso sumažinimu, lankstumu ir atsipalaidavimu. Bet atlikus daugiau tyrimų, paaiškėjo ir kita apčiuopiama nauda sveikatai. Nors joga nėra vaistas, ji gali būti efektyvi papildoma terapija daugeliui būsenų, pavyzdžiui, vėžiui, artritui, astmai, diabetui, depresijai, fibromialgijai ir migrenoms.

Joga padės jums geriau pažinti savo kūną – atrasite jo stipriąsias ir silpnąsias puses bei poreikius. Medicinos specialistai tiksliai nežino, kodėl joga duoda tiek daug naudos sveikatai, bet atliekama vis daugiau tyrimų.

Kai kurie fiziologiniai efektai gali būti susiję su streso sumažinimu ir atsipalaidavimu; kadangi daugelis sveikatos problemų yra sukeltos streso, jo sumažinimas gali tik padėti. Ir kai praktikuojate jogą, jūs atpalaiduojate endorfinus, natūralius organizmo skausmo malšin-tojus.

Jogai nereikia jokios specialios įrangos ar drabužių. Jūs galite daryti pratimus namie ar darbe. Jei jūsų mobilumas ribotas, jūs netgi galite juos daryti sėdėdami kėdėje ar lovoje. Štai keletas pavyzdžių, kaip joga įtakoja tam tikras specifines moterų būkles. Kaip visada, pasitarkite su gydytoju prieš pradėdami naują mankštos programą.

Jogai nereikia jokios specialios įrangos ar drabužių. Jūs galite daryti pratimus namie ar darbe. Jei jūsų mobilumas ribotas, jūs netgi galite juos daryti sėdėdami kėdėje ar lovoje. Štai keletas pavyzdžių, kaip joga įtakoja tam tikras specifines moterų būkles. Kaip visada, pasitarkite su gydytoju prieš pradėdami naują mankštos programą.

Alfred Bammesberger. BEITRAEGE ZU DEN BEZIEHUNGEN ZWISCHEN LITAUEN UND EICHSTAETT. 2001 m. Vokietija.

Kaip žinoma, pasaulinio karo pabaigoje nemažas lietuvių klerikų būrelis gyveno ir studijavo Eichstaett kunigų seminarijoje Bavarijoje. Po karo Rebendorfo vienuolyne tiesiog prie Eichstaett buvo įkurta pabėgėlių stovykla. Šioje stovykloje veikė taip pat vaikų darželis ir mokykla iki gimnazijos lygio. Bavarijos miestas Eichstaett paminėtas *Lietuvių enciklopedijoje* (LE V, 386-387 psl.).

Stovykla buvo uždaryta 1949 metais. Bet po Lietuvos Nepriklausomybės Testinimo akto, paskelbto 1990 metais kontaktas tarp Lietuvos ir Eichstaett vėl buvo atnaujintas, tačiau šį kartą grynai humanitarinio pobūdžio. Nuo 1992-ųjų m. Eichstaett Wilibaldo gimnazija palaikė glaudų ryšį su Kauno Jėzuitų gimnazija ir šitas kontaktas tęsiasi iki mūsų dienų.

Apie paskutiniame dešimtmetyje atlikus darbus ir ypač apie Lietuvos gimnaziją Rebendorfe buvo paruošta ir paskelbta vokiškai suredaguota knyga, pavadinta *Beitrag zu den Beziehungen zwischen Litauen und Eichstaett* ("Darbai apie ryšius tarp Lietuvos ir Eichstaett"). Šita gausiai iliustruota knyga yra Wilibaldo gimnazijos draugijos 2001-ųjų metų kalėdinė dovana savo nariams.

Jeigu kas nori įsigyti knygą, prašome kreiptis į pagrindinį šios publikacijos autorių: Professor Alfred Bammesberger, Katholische Universitaet, D 85071, Eichstaett, Vokietija.

Alfred Bammesberger,
Eichstaett, Vokietija

Lietuvių Fondo pokylyje š. m. lapkričio 3 d. prie JAV LB stalo (iš k. į deš.): sėdi - Aldona Šmulkštienė, Viktorija Valavičienė, Soc. reikalų tarybos pirm. Birutė Jasaitienė, prezidento pirm. Regina Narušienė, Bernardas Narušis; stovi - Antanas Valavičius ir V. Jasinevičiaus nuotraukos

Zefyrai

3,5 stiklinės cukraus,
0,5 stiklinės vandens cukraus sirupui,
0,5 stiklinės vandens želatinai,
2 šaukštai želatinos,
3 kiaušinio baltymai,
0,5 stiklinės cukraus pudros (apibarstymui)

Į šaldytą virintą vandenį supilti želatiną ir palikti 1,5 val.

Cukrų įpilti į vandenį ir virti iki tol, kol pradės virti dideliais burbulais. Pabandyti paimkite ant šaukštelio truputį sirupo, panardinkite į šaltą vandenį ir rankomis susukite rutuliuką. Jeigu rutuliukas išlaiko formą ir nelimpa prie rankų, sirupas jau

gatavas.

Į karštą sirupą įpilti išbrinktą želatiną ir plakti apie 20 min. Po to plona srovele supilti kiaušinio baltymus ir plakti dar 10 min. Masę supilti į konditerinį maišelį ir išspausti zefyrus ant sviestinio popieriaus. Apdžiovinti ir apibarstyti cukraus pudra.

Marijampolės stotis
- kultūros paminklas

Marijampolės geležinkelio stotis įtraukta į Lietuvos nekilnojamojo kultūros vertybių registrą. Ją suprojektavo žinomas to meto inžinierius Edmundas Frykas, o pastatyta 1924 m. Stotis yra dviaukštė su didžiulių išpuilingų vietinio vandentiekio bokštu centre ir prišlietais vienaaukščiais bagažinės ir administracijos priestatais. Pastatų išorė yra raudonų plytų su tinko intarpais. Pastato dekore esama ir istorinių stilių reminiscencijų.

Respublika

Mokslo naujienos

Ar ne beprotiška idėja: išvirkšti mėšėdes bakterijas į vėžinius navikus. Bet pirmieji eksperimentai, atlikti tikrinant šią idėją, rodo, jog vienintelis pavojus tėra tame, kad mikrobai naikina naviko ląsteles taip greitai, kad mūsų organizmas gali to nepernešti. Triuko esmė yra tam tikrų galinčių gyvuoti tik deguonimi skurdžiame greičiai augančių navikų viduje bakterijų radimas, kurios žūtų tik pasiekę sveikus, deguonimi įsotintus audinius. Navikai apsirūpina maistu ir deguonimi užsiaugindami savus kraujotakos organus. Tačiau kai kurie jų auga taip sparčiai, kad viduje ima trūkti ir kraujo, ir deguonies, o ištosios sritys virsta "nektrotinėmis" - pilnomis negyvu ar mirštančių ląstelių. Keista, bet dėl to tas ląstelių yra sunkiau sunaikinti. Vaistai šių audinių nepasiekia, nes nėra kraujo jiems pernešti, o radiacinės procedūros reikalauja deguonies turinčių ląstelių. Po to, kai gydymo kursas baigiamas, išlikusios nektrotinioje regione ląstelės vėl pradeda daugintis. Vėžį tiriantys mokslininkai seniai suprato, kad nepažeidžiant sveikųjų audinių, būtų galima pašalinti nektrotines sritis, jeigu tam pavyktų pasitelkti anaerobines bakterijas. Bet visi iki šiol išbandytieji mikrobai palikdavo nepalietus daug naviko vietų. Todėl Berto Vogelsteino vadovaujama John Hopkins universiteto iš Baltimorės grupė nutarė išplėsti paieškos ratą ir išbandė 26 skirtingas anaerobines bakterijas. Išvirkštus vėžius sergančioms pelėms dirvožemyje gyvenančias bakterijas *Clostridium novyi*, jos pasklisdavo po nektrotines sritis ir sunaikindavo ir gyvas naviko ląsteles, ir mirusius audinius. Bet mikrobai žūdavo netoli naviko kraštų, nepabaigdami savo darbo iki galo. Todėl mokslininkams teko derinti mikrobų su chemoterapija. Navikai išnykdavo labai greitai; iš aštuonių bandomųjų pelių septynioms jie visi išnyko, o pakartotinai išaugo tik tai vienai. Bėda tik tai, kad trys iš tų aštuonių pelių pastipo. Bet mokslininkai mano, kad taip atsitiko dėl to, jog navikai buvo naikinami per greitai ir į gyvūnėlių kraujotaką pateko per daug jų skilimo metu atsiradusių medžiagų. Teorijos patikrinimui numatyta atlikti bandymus su didesniais gyvūnais. Mažų gyvūnų organizmuose šie toksinai sklinda labai greitai ir jiems sunku kovoti su apnuodijimu, bet žmonių organizmams jie neturėtų būti mirtini. Vogelstein sako, kad iki tol, kol šis gydymo būdas bus pradėtas taikyti ligoninėse, gali praėti daug metų. Bet, tam laikui atėjus, nebus sunku gauti bakterijų. "Per vieną dieną savo laboratorijoje galime priauginti visam pasauliui pakaksiančias bakterijų atsargas," sako jis.

Mažyčiai anglies vamzdeliai galbūt perneša elektrą be jokios varžos net ir temperatūroje, siekiančiose vandens virimo tašką. Jei taip yra iš tiesų, anglies nanovamzdeliai bus pirmieji kambario temperatūroje veikiančiais superlaidininkais. Guomeng Zhao ir Yong Sheng Wang iš Texas universiteto aptiko juose nežymius superlaidumo ženklus. Tai dar nebuvo nulinė varža, bet labai arti to. Autorių nuomone, jų gauti eksperimentiniai rezultatai leidžia tikėtis, kad nanovamzdeliuose yra superlaidumo efektas.

Lietuvių Fondo metinė vakarienė

Lietuviai yra pratę didelius darbus užbaigiant susirinkti ir kartu atšvęsti. Baigiant darbo metus rudenį Lietuvių Fondas surengia vakarienę, kurioje sukvietę lietuvišką visuomenę pasidžiaugia metų darbu ir to darbo vaisiais. Tokia Lietuvių Fondo vakarienė šiais metais įvyko lapkričio 3 d., šeštadienį, Pasaulio Lietuvių Centre Lemonte. Šiltą ir gražų rudens šeštadienio vakarą rinkosi svečiai iš Chicago, Lemonto apylinkių ir iš toliau, į naujai ir labai gražiai atremontuotą Pasaulio Lietuvių centro salę. Gražiai išpuošta salė, šventiškai pasipuošę svečiai sudarė iškilmingą, šventišką ir malonią vakaro nuotaiką. Pradžioje visi buvo pavaikinti įvairia atgaiva ir turėjo progos pakalbėti, susipažinti ir susitikti seniai nematytus pažįstamus ar draugus, suvažia-

šventėje dalyvavo visa eilė iškilų svečių, kuriuos iššaukė vakaro vedėja, tai LR garbės konsulas Vaclovas Kleiza, LR garbės konsulas Stanelys Balzekas, PLB pirmininkas Vytautas Kamantas ir JAV LB tarybos prezidento pirmininkė Regina Narušienė.

Vakarienė buvo pradėta prel. dr. Igno Urbono tam vakarui pritaikinta malda, sakydamas, kad "didelis darbas ne visada yra geras, bet geras darbas visada yra didelis".

Po vakarienės oficialią dalį pradėjo dr. Jonas Valaitis. Ši vakarienė ir šis vakaras yra ypatingas tuo, sakė jis, kad pirmą kartą yra įteikiama Lietuvių Fondo steigėjo dr. Antano Razmos premija. Premijos idėja kilo 1999 metais. Lietuvių Fondo darbuotojai norėjo padaryti ką nors reikšmingesnio, atžymint

rūpestį Vasario 16-tosios gimnazija ir jos mokiniais.

Po to buvo įteiktos stipendijos studentams, kurie atvyko į vakarienę. Stipendijas įteikė LF tarybos pirmininkas dr. Antanas Razma ir LF Pelnos skirstymo komisijos pirmininkas Kęstutis Ječius. Stipendijos buvo įteiktos - A. Ažuolytei, L. Bratkovskytėi, S. Buzaitėi, D. Cidzikaitei, D. Garbaliūskai, K. Gasiūnui, M. Grigaitei, Al. Gubariui, Ar. Karaliui, R. Karbauskaitėi, J. Klimavičiūtei, M. Klimavičiūtei S. Lukauskaitėi, A. Mackevičiūtei, Dž. Reneckui, Kr. Sakalavičiūtei, Š. Skadui, N. Šmerauskui, A. Švedauskaitėi ir Ad. Tautkui. Visų studentų ir Lietuvių Katedros studentų vardų padėkos žodį tarė studentė Dalia Cidzikaitė, University of Illinois studentė.

Lemonto Maironio lituanis-

Lietuvių Fondo pokylyje po pirmosios "LF steigėjo dr. Antano Razmos vardo premijos" įteikimo Vasario 16-osios gimnazijai (iš k. į deš.): Viktoras Kučas, premijos komisijos pirm. Regina Kučienė, gimnazijos direkt. Andrius Šmitas, Marytė Šmitienė, Alė Razmienė ir LF Tarybos pirm. dr. Antanas Razma

včius ne tik iš Chicago ir jos apylinkių, bet ir iš toliau. Vakaro oficialią dalį vedė Ramona Žemaitienė, Lietuvių Fondo tarybos narė. Ji perskaitė Lietuvos prezidento Valdo Adamkaus, šiemet švenčiančio 75 m. amžiaus sukaktį, sveikinimą. Žodžiu vakarienės dalyvių sveikino LR generalinis konsulas Giedrius Apuokas, išskeldamas didelę Lietuvių Fondo pagalbą ir paramą Lietuvos studentams.

instituciją ar asmenį, daug dirbantį lietuvių reikalams. Taip ir buvo padaryta - įsteigta \$25,000.00 LF dr. Antano Razmos, LF kūrėjo, vardo premija. Šiais metais pirmoji premija buvo paskirta švietimui. Premijai paskirti buvo sudaryta vertinimo komisija - trys iš Lietuvos - tai prof. dr. E. Aleksandravičius, dr. D. Kuolys ir dr. R. Motuzas ir trys iš išeivijos - dienraščio "Draugas" red. D. Bindokienė, PLB švietimo komisijos pirmininkė R. Kučienė ir prof. V. Kertienė. Premijos skyrimo komisijai vadovavo Regina Kučienė. Buvo gauta net keturiolika pasiūlymų. Premija buvo paskirta Vasario 16-osios gimnazijai Vokietijoje.

Premija buvo įteikta specialiai į šį vakarą atvykusiam Vasario 16-tosios gimnazijos direktoriui Andriui Šmitui ir Marytei Šmitienei. Premiją įteikė dr. J. Valaitis ir R. Kučienė, komisijos pirmininkė. Andrius Šmitas dėkojo už paramą ir už gautą premiją. Mokinė iš Pietų Amerikos, Janina Jasinskaitė, kalbėjo apie Vasario 16-tosios reikšmę jos ir kitų Pietų Amerikos mokinių gyvenime, o buvęs gimnazijos auklėtinis Liudas Landsbergis dėkojo buvusiems savo auklėjams Andriui ir Marytei Šmitams už nuolatinę

tinės mokyklos direktorė Audronė Elvikienė dėkojo Lietuvių Fondui už paramą lietuviškam švietimui ir įteikė dr. Antanui Razmai ir Povilui Kiliui mokinių pasirašytą padėką dideleje širdyje su daugybe mažų širdelių. Baigiamąjį žodį tarė LF valdybos pirmininkas Povilas Kilius. Pasidžiaugę sklandžiai vykstančiu darbu - pinigų telkimu. Ateina palikimai, atsiunčiamos aukos. Siekiama sutelkti 20 mln. dolerių. Pirmininkas dėkojo visiems svečiams už atvykimą į vakarienę, ypatingą padėką išreiškė valdybos ir tarybos nariams, gražiai ir skoningai išpuošusiems salę vakarui - Ramonai Žemaitienei, Sigitai Balzekienei, Judy Sidrienai, Vaclovui ir Astai Kleizoms, Rūtai Kilienei, Alei ir Antanui Razmoms.

Po oficialiosios dalies vakaro vedėja Ramona Žemaitienė kvietė visus linksmintis ir draugauti grojant brolių Švabų orkestrui.

Birutė Jasaitienė

Skaitytojai rašo "Darbininkui"

"Ant plyno lauko" statybininkai bent jau nečirkštų

Sunku nepastebėti, kad mūsų šie "buvusieji" Kremliaus pagalbininkai pasaulio socializmo statybose kartais nesusilaiko nepasididžiavę savo "statyba". Bent jau nečirkštų, kaip tas pasakėčios žvirblis. Žiūrėk ir Algirdas Brazauskas anądien užsienio verslininkams pasigyrė komunistine statyba - net "ant plyno lauko".

Tai primena Amerikoje pasirodžiusią Boriso Pasternako knygą "Daktaras Živago", kurią skaitant įstrigo aprašytas "ant plyno lauko" statybos vaizdas. Po karo, Raudonosios Armijos majoras, karo metu iš Gulago savanorių įstojęs į "mirties batalioną", kad jei liks gyvas, atgautų laisvę, pasakojo apie Gulagą jaunam karininkui.

"Mes išlipome iš traukinio bekrasčiame sniegyne... Sargybiniai su į mus nukreiptais šautuvais ir vilkiniai šunys... Mes buvome paskleisti ir sustatyti į daugiakampį, veidais į išorę... Tada mums buvo įsakta suklausti ir žiūrėti tiesiai į priekį, antraip - mirtis... Išgirdome pranešimą: "Tai yra jūsų stovykla. Susitvarkykite, kaip išmanote!"

Sniegu padengtas plynas laukas (V.B. pabrėžta), su lentele viduryje: "Gulag 92 Y.N. 90" - tai ir viskas, kas ten buvo."

Komunistai tikrai gali pasigirti statybomis "ant plyno lauko". Apie tai gali paliudyti ir tokias statybas pergyvenusieji lietuviai. Tad "statybininkai" bent jau nečirkštų. Nes dar yra gyvų tautiečių, kuriems tai primena kanalų, kasyklų, geležinkelio ir miestų "placioje tėvynėje" statybas. Miestai, kaip Irkutskas, pavyzdžiui, buvo pastatyti ant darbo vergų griaučių. Kiek lietuvių kaukelių guli po sovietinės statybos pamatais?!

Įsivaizduokime, kaip šiandien žydėtų Lietuva statybomis lietuvių, jei jie nebūtų buvę tremiami į mirtininkų darbo stovyklas Sibire, jeigu jie nebūtų išdavikiškai žudomi Lietuvos giriose ir kalėjimuose. Tik pažvelkite į lenteles prie partizanams paminklų, prie kryžių, prie kapų paminklėlių.

Paminklai, kryžiai ir kryželiai - per visą Lietuvą. Ir žuvusieji visur daugiausiai jauni, jauni, jauni. O kur lentelės, kryželiai ir kapai be kryžių taigoje ar "užšalusio pragaro" stovyklų aukų kapai? Jeigu ten išvežti mūsų tautos jaunieji būtų statę Lietuvą, o ne vargę ir net mirę statydami okupanto imperiją, šiandien būtų kuomi tikrai pasididžiuoti, žiūrint į Lietuvą.

Deja, sovietiniai statybininkai statė ne vien "ant plyno lauko". Jie savaip tobulino ir miestų statybą. 1941 m. birželį NKVD-istams pabėgus iš Lietuvos, mačiau, kaip jie buvo "patobulinę" saugumo rūmų garažą Kaune. Viena mūro siena buvo padengta lentomis, kad, šaudant pasmerktuosius lietuvių, rikošeto kulkos nesusūžalotų sovietinių statybininkų. Palei tą sieną, matomai patogumui, cementinėse grindyse iškaltas griovelis kraujui nutekėti. Patogu ir tai, kad nužudytų lavonų nereikėjo toli nešioti: įvažiuoji mašina į garažą ir viskas čia pat.

Šį rudenį, rugsėjį ir spalį, buvusiujų KGB rūmų kalinių kameroose vyko rezistencinė dailės paroda. Aplankiau parodą ir pamačiau sovietinės statybos ne "ant plyno lauko", bet mieste, Lietuvos sostinėje, pavyzdį: kameros. Niūrios, šurprios kalinių kameros. O dar gi specialios: garšą slopinanti kankinimų kamera, tamsi ir šalta vienutė. Dar man negirdėta vandens kamera: jei nenori stovėti šalta me vandenyje, bandyk balansuoti stovėdamas ant virš vandens prasikišančios, cementinės, lėkštės didumo, platformėlės. Kiek ilgai išstovėsi neapalpęs, nusilpęs nuo tardymų nemigos ir bado? Net dvi vandens kameros! Ar ir šia "sovietine statyba" dabar didžiuojasi kai kurie mūsų šie "buvusieji"?

Išėiviai neturi moralinės teisės rūšiuoti buvusius į "gerus" ir "blogus". Tačiau tokia teisė turi su jais 50 metų okupacijos junga nešusieji. Ypač tie, kurie buvo gundomi ir turėjo jėgų atsispirti raudonojo šetono tarnų grasinimams ar vilionėms.

Vienok šiandien visi turi teisę spręsti apie "buvusius" pagal tai, kaip jie elgiasi dabar. Ar jie bei jos bando atsipirkti savo klaidą, palūžimą priešpaudoje, palinkimą pagundoje? Ne vienas gal net geras norais, nesuvokdamas su kokia šetoniška sistema turi reikalą, tapo partiečiu, gal kokį kartą ir ką gero padarė. Tačiau šiandien jau kitas reikalas. Jei kas net ir komunizma pasmerkančios viešos išpažinties nepadarė, bent jau nebandytų didžiuotis savo įnašu į sovietinę statybą.

Bent jau nečirkštų. Ir tuomi neatnaujintų kankinių fizinių ir dvasinių žaizdų skausmo.

Vilius Braženas

**Kviečiame paremti TAUTOS FONDA savo darbu ir aukomis.
Remdami TAUTOS FONDA remiate Lietuvos švietimą ir
demokratijos įtvirtinimą Lietuvoje.**

**TAUTOS FONDAS
LITHUANIAN NATIONAL FOUNDATION, INC.**

**Aukos siųsti: 351 Highland Blvd. tel/fax (718) 277-0682
Brooklyn, NY 11207-1910 el. paštas TAUTFD@aol.com**

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$448.r.t.

One way to Vilnius \$ 319

FREGATA TRAVEL
250 West 57th Street, 1211
New York, NY 10107
Tel.: (212) 541-5707

Restrictions apply

BALSAI IŠ LIETUVOS

Pašoj nakty žydėjo Karaliūno vyšnios

Vladas Braziūnas

Dievas žino, kokios jo mintys padrikai plūko ar slūgso tavo galvoj, - tau tat nežinoma. Vien tiktai naktį, kai, rodos, akių nebesudedi, būdrauji sapno ir tarsi dar savo galvojimo glūdy, ūmai susivoki, jog bus tenai Dievas įjungęs tvarkyklę savo minčių, lekia jos, mirga viena po kitos ir gula viena po kitos jau be galo tvarkingai ir dailiai, ir žodžiai, ir skiemens tarytum visai ir ne tavo: reikšmingi ir ryškūs - jau gatavas buvo va šis rašinys, ir buvo jis tobulas. Kelkis, sakiau, užrašyk, ir nurimsi, ilsėsies nepaprastą darbą pabaigęs. Bet negali juk nutraukti to srauto, kai Dievo tvarkyklę nestoja.

Čia kaip šulinio vynas, kaip gyvulėlių kalbėjimas, - nieko paskiau neatminsi. Žinau tik, kad jungėsi visa: banalūs, brutalūs, prakilnūs ir aiškūs dalykai. Ministrų ir merų kaita nepaliaujama, marių švelnus pastovumas ir mudviejų vakaro eglė. Ir pušys pajūrio, lietuvių pelėdgalvių graužiamos.

Žodynas iš ryto paaikšino, kas tie drugiai ir kt.: „1 **pelėdgalvis 1. pelėdgalvių šeimos drugys:** Pelėdgalvis pušinis (Panolis piniperda)“; „2 **pelėdgalvis 2. apykvailis, neišmanėlis:** Iš tavęs tikras pelėdgalvis! Eik, tu pelėdgalve!“ Eikit, pelėdgalviai jūs piniperdos, su blerbiančiais pjūklais benzino! Eikit, ponuliai panoliai, namo iš miškų Lietuvos, iš Šventosios ir iš Palangos, ir iš Druskininkų, o piniperdos! Tik pagalvokit, garbus Donelaitis hegžametrų savo - kaip būt išvanojęs jums kailį!.. Bet ką tu iš kvailio paimsi privačią jo nuosavybę, kad nieko daugiau ir neturi, tik pūdomą litų kompostą, kur smegenys būva žmogaus, Dievo mintys ir Dievo įstatymai.

Tarnybinė etika, sako, dar nēr

surašyta ministram nei Seimui, tai vyrai nežino, kaip vogti, kada ir po kiek pameluoti. Iš ritmo va išmušė šūkis: „Tad vyrs į vyra, klynis į klyną, ir ženkim etikos keliu!“

O aš guli, ir „mano mintys tenai, kur supdavau vyšnią, kur grojo švilpynė į mėnesį“. Rašė taip Alis Balbierius iš savo (ir mano taipogi) vaikystės. O virš užartosios jau tėviškės mano sklando išnykusių kaimynų veidai it paukščiai be lizdų, ir Kazimieras Karaliūnas suka Vyšnių gatvėn, blaškos tarp pilkų ir trupančių silikato daugiaaukščių, ieško vietos nusileist savąjan išsvajotą ir išpuoselėtą, vis kliedėtan vyšnių sodan, - nēr, nebēr nė žymės, tik gatvės pavadinimas tyčiojasi. Karaliūnas buvo dar anos nepriklausomybės savanoris kūrėjas, darbai jo žydėjo kaip sodas. Jeigu, kaip sako Tomas Venclova, „esama senosios - atminties kultūros ir naujosios - užmaršties kultūros“, - mano Pasvalio kaimynas Karaliūnas priklausytų paprastai ir darbščiai atminties pastovumo, tradicijos tolydumo, jos atsparos kultūrai. Toks jau senobinis... Per tokius kultūrą, kaip nuolat perimamas ir naujinamas, taigi kaip tęstinis fenomenas, ir išlieka.

Dievas žino, ką svarsto, planuoja, skaičiuoja, ką rezga paglemžti pernakt neužmigdami, - pilnaty juk ir šitaip gal būna, - nuo kokių košmarų pašoka iš lovos naujieji gerovės kviesliai piniperdos, kuo prakaitą riebų nuplauna.

Naktis nejučia ir praėjo. Sveiki, savanoriai kūrėjai, dar esantys Dievo minty! Sveika, „mano protėvių žeme, arimų ir žydinčių vyšnių šalie“, - sakė andai ir Alis, elegiškai mėnesienos motulės globtas.

JAV rašytojo knygoje Lietuva - atsilikusi nusikaltėlių valstybė

Lietuvos ambasadorius Washingtono Vygaudas Užackas pakvietė atvykti į Vilnių amerikietį rašytoją Jonathaną Franzeną, kurios naujausioje knygoje pateikiamas sukarikatūrintas Lietuvos vaizdas papiktino JAV lietuvių bendruomenę.

J. Franzen romaną "The Corrections" ("Pataisos") praėjusią savaitę laimėjo JAV valstybinį knygų apdovanojimą.

"Lietuvos aprašymas jūsų knygoje mane suglumino", rašoma V. Užacko laiške rašytojui, kurio romane Vilnius aprašytas kaip nuolat kenčiantis maisto ir energijos stygių bei valdomas nusikalstamų grupuočių.

"Nors tai tik grožinis kūrinys, skaitytojų akyse jis gali sukurti iškreiptą Lietuvos vaizdą", rašo ambasadorius.

Viename iš knygos skyrių apie Vilnių rašoma, kad čia nuolat stinga anglies ir elektros, šaudoma ir pravažiuojančių automobilių ir iš bado valgoma arkliena.

New Yorke leidžiamas internetinis laikraštis "Smartertimes.com" cituoja pasibaisėjusią New Yorko Lietuvių Bendruomenės vadovę Giedrę Kumpiką, kuri teigia negirdėjusi, kad kas nors Lietuvoje valgytų arkliena.

Tarptautinio valiutos fondo atstovas Lietuvoje Mark Horton taip pat teigė, kad Lietuvos aprašymas knygoje neatitinka tikrovės. "Lietuvos raidą vadinčiau sėkminga. Romane aprašytas anarchijos ir gaujų vadeivų vyrvimas neatitinka tikrovės", "Smartertimes.com" sa-

kė M. Horton.

Gausiai perkamą knygą išleidusios leidyklos "Farrar, Straus and Giroux" atstovas Peter Miller Interneto laikraščiu sakė, kad autorius atsitiktinai išsirinko vieną iš Rytų Europos valstybių, o Lietuvos įvaizdis knygoje tėra jo vaizduotės vaisius.

V. Užackas laiške JAV rašytojui pasiūlė geriau susipažinti su Lietuva. "Norėčiau pakviesti jus aplankyti Lietuvą bei susipažinti su jos gamta, žmonėmis ir įsitikinti, jog mūsų tautos turi daug ką bendra", rašo ambasadorius.

Pasak JAV žurnalo "The New York Rewie of Books", amerikiečių šeimos istoriją aprašančiame romane pasakojama, kaip vienas šios šeimos narys atvyko į Vilnių padėti pažistamam buvusiam Lietuvos vice-ministrui, kuris knygoje pakrikštytas Gitanu Misevičium, sukurti tinklalapį "Lithuania.com", skirtą vilioti pinigų iš patiklių amerikiečių investuotojų. Anot knygos, šiame tinklalapyje siūloma įsigyti vasaramį Palangoje, priviegią statyti automobilį Vilniaus senamiestyje bei teisę, kad be eilės būtų atlikta akies ragenos operacija Antakalnio ligoninėje.

Žurnalo teigimu, J. Franzen taip pat rašo, jog Lietuvoje vyrauja "pažengęs neotechno-feodalizmas", valstybės ekonomika yra nuolatinėje krizėje, nes amerikiečių investuotojai dėl pasaulinės ekonomikos griūties pasitraukė iš Lietuvos. BNS

Pradedamos mokėti kompensacijos už vergovę naciams

Lietuvos gyventojams pradedamos mokėti Vokietijos kompensacijos už vergovę naciams per Antrąjį pasaulinį karą. Nuo 2000-ųjų metų vasaros į Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrą Vilniuje kreipėsi daugiau kaip 20 tūkst. asmenų, pretenduojančių į šias kompensacijas. Prašymai dėl kompensacijų centre priimami iki gruodžio 31 dienos. Į kompensacijas už priverstinius darbus naciams gali pretenduoti asmenys, kalėję koncentracijos stovyklose ar getuose. Šiai kategorijai priskirti asmenys gali pretenduoti į iki 15 tūkst. Vokietijos markių (iki 28,5 tūkst. litų) dydžio kompensaciją.

Antrajai kategorijai priskiria-

mi asmenys, kurie buvo deportuoti priverstiniais darbams. Jie gali tikėtis iki 4,2 tūkst. Vokietijos markių (8 tūkst. litų) kompensacijos.

Trečiajai kategorijai priklausomi asmenys, priverstinai dirbę žemės ūkio srityje bei privačiame ūkyje, deportuoti asmenys, negalintys įrodyti priverstinio darbo pobūdžio, kartu su tėvais deportuoti vaikai ir pan. Trečiajai kategorijai priskirti asmenys gali pretenduoti į 1,5 tūkst. Vokietijos markių (2,8 tūkst. litų) dydžio kompensaciją. Tačiau šiai kategorijai kompensacijos bus išmokamos tik tuo atveju, jei liks lėšų.

Iš viso kompensacijoms numatyta 835 mln. Vokietijos markių (1,58 mlrd. litų). BNS

Šalia greitkelio Vilnius-Klaipėda bus statomas prekybos ir pramogų centras

"Atgimė viltis, kad kitų metų balandžio mėnesį Kauno pakrastyje vokiečiai pradės statyti prekybos ir pramogų centrą, nors lig šiol darbų pradžia nuolat buvo nukeliama", - dienraščiui "Lietuvos rytas" teigė Kauno apskrities viršininko pavaduotojas Zigmantas Kazakevičius.

Vokietijos bendrovė šio centro statybą planavo pradėti dar 1998 metų pradžioje, tačiau vėliau planai buvo nuolat atidėliojami. "Objekt Entwicklung" atstovai teigia, kad jau turi pasi-

rašę ketinimų protokolus dėl 80 proc. viso centro ploto nuomos. Pastato užimamas plotas viršys 70 tūkst. kvadratinį metrų.

Vokietijos bendrovės investicijos į šį centrą siektų 220 mln. litų, o darbus numatoma, jei neatsiras nenumatytų kliūčių, užbaigti per metus.

Verslo ir pramogų centras turėtų nedidelį miestelį, kuriame veiks įvairios parduotuvės, kavinės, restoranai, kino teatras ir kitos pasilinksminimo įstaigos, taip pat degalinė, bankų skyriai. Lietuvos rytas

"DARBININKO" SKAITYTOJAI

kviečiami užsiprenumeruoti šiuos lietuviškus laikraščius

DIRVA

P. O. Box 19191
Cleveland, OH 44119-0191
tel. (216) 531-8150
metams kainuoja tik 35 dol.
(Savaitinis lietuvių tautinės minties laikraštis 12 psl.)

LIETUVIŲ BALSAS

2624 w. 71 St. St.
Chicago, IL 60629
Tel.: (773) 776-3399
metams kainuoja tik 35 dol.
(Išleina kas dvi savaites, leidžia lietuvių spaudos b-vė, 16 p.)

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

**Savaitraštis, didelio formato, 8-10 puslapių,
reguliari metinė prenumerata - \$45.00,
rėmėjo - \$55.00, garbės - \$65.00.
Naujam prenumeratoriui pirmiems metams - \$35.00
(JAV amerikietiškais doleriais)**

Vardas, pavardė.....
Adresas.....
.....
Siunčiu prenumeratą.....dol., auką.....dol.

Laikraščio adresas:

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
2185 Stavebank Rd., Mississauga, ON
L5C 1T3, Canada

**Norintiems susipažinti TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
siunčiami nemokamai šešias savaites**

"DRAUGAS" KVIEČIA SUSIPAŽINTI

"DARBININKO" skaitytojams, norintiems skaityti "DRAUGĄ", siūsiame jį tris mėnesius nemokamai. Atsiųskite savo vardą, pavardę, adresą ir telefono numerį raštu (DRAUGAS, 4545 W. 63 rd. St., Chicago, IL 60629), arba telefonu 773-585-9500.

vardas ir pavardė.....
adresas.....
miestas, valstija, zip.....
telefono numeris.....

Atsisveikiname su "Laiškų lietuviams" redaktorium

T. J. Vaišnys (1913.11.01 - 2001.12.19)

2001 m. gruodžio mėn. 19 d. 22.45 val. Chicago's Holy Cross (Šventojo Kryžiaus) ligoninėje po operacijos ir trumpos plaučių uždegimo ligos mirė ilgametis "Laiškai lietuviams" redaktorius, tiek Amerikoje, tiek Lietuvoje žinomas lituanistas, skautų dvasios vadas, 88-ąjį gimtadienį lapkričio mėn. 1-ąją dieną samoningai ir žvaliai atšventęs Juozas Vaišnys.

Gimęs 1913 m. lapkričio 1 d. ir augęs su penkiomis seserimis Marijampolėje, kur dvidešimt trejų metų jaunulis geriausiai pažymiais baigęs Rygiškių Jono gimnaziją, po kai kurių svyravimų ir dvejonų, kaip jis pats rašo, įstojo pas jėzuitus. Filosofiją jis studijavo Insbrike, Austrijoje, ir Romoje Grigaliaus universitete Italijoje, kur trisdešimtmetis, jau gerai mokėdamas kelias kalbas, gavo kunigystės šventimus. Jis dvejus metus toliau mokėsi teologijos Romoje ir čia atliko trimetį (tercijatą), o paskui dirbo šiaurinėje Italijoje - vadovavo Marijos sodalicijai, šiandien plačiai žinomai krikščioniškojo gyvenimo bendruomenei ir katalikiškam jaunimui. Be to, Torino jėzuitų namuose buvo vyresniojo pagalbininku ir mokytojo Genujos jėzuitų gimnazijoje, kur dirbo su skautais. Baigęs aukštesniąją skautų vadovų mokyklą, buvo paskirtas Ligorijos skautų vadovų parengimo vedėju.

Kai Chicagoje pradėjo kurtis lietuviai jėzuitai, 1949 m. T. J. Vaišnys šioje mieste aktyviai įsijungia į skautiškojo jaunimo gyvenimą. Šioje veikloje jis ėjo įvairias pareigas: brolijos ir Amerikos rajono dvasios vadas, kursų vedėjas, stovyklų, suvažiavimų organizatorius ir vado-

vas. Už sėkmingą veiklą apdovanotas Lelijos ordinu ir pakeltas vyresniojo skautininku.

1950 m. jėzuitai įsteigė ir pradėjo leisti religinės ir tautinės kultūros žurnalą "Laiškai lietuviams". Jame nemaža dėmesio buvo skiriama šeimos, sielovados, jaunimo ir dvasinio gyvenimo kalbos kultūros, jūmoro ir kitiems klausimams. T. Vaišnys jį ilgai redagavo (1950-1963 ir 1969-2000). Ypatingai jis rūpinosi literatūriniais konkurais, jaunųjų literatų ugdymu, kalbos skyreliu, kuriam ilgai vadovavo ir jį sumaniai organizavo. Be to, jis buvo LKMA ir nuo 1977 m. Lituanistikos instituto narys, kas vasarą nuo 1974 m. dėstęs Lituanistikos kursuose ir nuo 1973 m. Chicago's Lituanistikos pedagoginiame institute. Tėvas Vaišnys buvo aktyvus žurnalistas. Jis 1971-1977 m. - Lietuvos žurnalistų sąjungos pirmininkas. Nuo 1979 m. jis taip pat Lietuvos skautų seserijos dvasios vadas.

Savo kalbinius sugebėjimus T. J. Vaišnys parodė kartu su A. Klimu išleistame vadovėlyje "Dabartinės lietuvių kalbos rašyba" (1982) ir "Praktinė lietuvių kalbos vartoseną" (1985) knygoje.

Plačią T. Juozo Vaišnio sielovadinę, kalbinę ir švietėjišką kultūrinę veiklą gana palankiai vertino tiek spauda, tiek bendradarbiai, tiek ir visa lietuviškoji išeivija. Dabar, gausiai susirinkusių saviškių ir iš Lietuvos atvažiavusių kunigų 2001 gruodžio 22 d. iš Chicago's jėzuitų namų velionis buvo palydėtas į šv. Kazimiero kapines.

"Amžiną atilsį duok jam, mirusiam, Viešpatie!"

t. j.

Mirė kino režisierius Raimondas Vabalas

Eidamas 65-uosius metus, gruodžio 25 dieną Vilniuje mirė kino režisierius ir scenaristas Raimondas Vabalas. Garsiausi Raimondo Vabalo režisuoti vaidybiniai kino filmai - "Laiptai į dangų" (1966), "Birželis, vasaros pradžia" (1969), televizijos filmas "Smokas ir Mažylis", rekordinio žiūrovų skaičiaus sulaukęs "Skrydis per Atlantą" (1983) jau tapo lietuvių kino klasika.

Režisierius taip pat sukūrė keletą dokumentinių filmų, pa-

rašė kino scenarijų savo ir kitų režisierių filmams. Paskutinį savo darbą - dviejų serijų filmą "Miškais ateina ruduo" pagal Mariaus Katiliškio romaną režisierius sukūrė 1990-aisiais.

Raimondas Vabalas buvo įvairių kino festivalių laureatas, 1967 metais pelnė Valstybinę premiją.

R. Vabalas buvo pašarvotas gruodžio 27 d. Laidotuvių rūmuose Olandų gatvėje, palaidotas gruodžio 28 d. Rasų kapinėse. ELTA

Putnam, CT

Koncertas "Neringos" stovyklai paremti

Marijos Nekalto Prasidėjimo vardo vienuolyne Putname, kitų metų balandžio 14 d., sekmadienį, įvyks seselių jaunimo stovyklos "Neringa" piniginiam vajui užbaigti koncertas.

Koncerto programoje išgirsime pianistą Gabrielių Alekną ir solistę Danutę Grauselytę-Mileikienę. Abu muzikai iš Lietuvos.

Pianistas G. Alekna šiuo metu ruošia doktoratą prestižinėje Julliard muzikos mokykloje Manhattan, New York. Ne vienam lietuviškam telkiniui jis yra žavėjęs klausytojus savo pianistiškumu. Nesvetimas jis ir amerikiečių auditorijose ir pakartotinai kviečiamas koncertuoti.

Mezzo sopranas D. Mileikienė gyvena Bostone, dainuoja su Boston Lyric opera. Dalyvauja ir kitų muzikinių organizacijų pastatymuose, operose, oratorijose.

Paskirta Lietuvių Rašytojų draugijos premija

Kai po karo iš Vokietijos į Ameriką buvo perkelta Lietuvių Rašytojų draugijos valdyba, čia įsikūrė ir pati draugija, čia buvo suorganizuotos ir literatūros premijų skyrimas, kuris buvo pradėtas Lietuvoje 1935 m. (Pirmą premiją laimėjo Ieva Simonaitytė už romaną "Aukštųjų Simonų likimas").

Amerikoje premijos reikalais rūpinosi Rašytojų draugijos valdyba. Tai buvo nemažas rūpestis, nes draugijai reikėjo ir reikiamas lėšas premijai sutelkti. Reikalai pagerėjo, kai buvo suorganizuotas Lietuvių Fondas. Tada jis parūpindavo reikiamas lėšas. Draugijos valdybai bereikėdavo sudaryti Jury komisiją, kuri atrinkdavo premijuotą veikalą. Premijos dydis pamažu augo. Dabar skiriama 2,000 dolerių premija.

Rašytoja Alė Rūta

Lietuvių Fondas, skirdamas lėšas premijai, nustatė ir tam tikrą tvarką. Premijai skirtos lėšos yra investuojamos ir jos išmokamos tikrai kitų metų gale.

Mirė poetas BALYS AUGINAS

Poetas Balys Auginas, buvęs Augustinavičius, mirė š. m. gruodžio 10 d. Clevelande. Buvo gimęs 1917 rugpjūčio 17 d. Taline, Estijoje. Gimnaziją baigė 1936 m. Šiauliuose, literatūrą studijavo Vytauto Didžiojo Universitete Kaune. Nuo 1940 iki 1944 metų dirbo Kauno radiofone pranešėju. Vokietijoje buvo Ravensburgo gimnazijos mokytojas. Nuo 1950 m. Clevelande lietuvių radijo programos vedėjas.

Spaudoje pradėjo rašyti jau

1933 m., rašė proza, feljetonus, eilėraščius. Pirmą eilėraščių rinkinį išleido Lietuvoje 1940 m. Viso yra išleidęs 8 rinkinius.

Paskutinis išleistas 2000 m. Tai didžiulis tomas, turintis 240 puslapių ir talpinantis 150 eilėraščių.

Rašė laisvu eiliavimu, be rimų, be ritmo, savo nuoširdžiu žodžiu ir vaizdu sukurdamas jaukią nuotaiką. Tai jo pergventas pasaulis - trapus, ilgesingas.

p. j.

Aukos BALF-ui New Yorke

Su dėkingumu ir pagarba skelbiame sąrašą geradarių, aukojusių Lietuvos vargšams per BALF-o New Yorko skyrių iki š. m. gruodžio 18 d.:

350 dol. - Henry Andruška (po tiek aukų kiekvienais metais).

Po 100 dol.: A. W. Adams; T. R. Alinskas; A. M. Armonas; G. Budzeika; dr. J. I. Dičpinigaitis; Ž. Z. Jurs; S. V. Kar-mazinas; dr. G. Kumpikas; V. L. Milukas; E. Pakulis; A. R. Vedeckas; V. A. Žumbakis.

80 dol.: V. D. Anonis. 75 dol.: E. A. Ošlapas. 70 dol.: E. W. Barnet. 60 dol.: A. J. Pumputis.

Po 50 dol.: O. Barauskienė; S. Birutis; G. M. Bobelis; A. R. Česnavičius; dr. S. Dimas; dr. L. J. Giedraitis; A. V. Jan-kauskas; V. A. Katinas; M. Klivečkienė; M. Krivickienė; K. J. Norvilas; P. M. Palys; dr. Paprockaitė; G. Penikas; G. Ra-

jackas; kun. A. Rubšys; M. Šalinskienė; amb. A. J. Simu-tis; S. Skobeikienė - L.M.F. klubas; J. G. Stankūnas; V. S. Vaikutis.

Po 40 dol.: A. A. Mažeika; J. Vazbys.

35 dol. - M. G. Ercius; 30 dol. - Z. Dičpinigaitis, J. M. Janiūnas;

Po 25 dol.: K. S. Butkus; A. Janušas; V. I. Kilius; K. Keblys; W. Klosis; A. B. Lukoševičius; A. Matulaitis; J. Matulaitienė; NY Šaulių kuopa; P. A. Petraitis; kun. S. Raila; Z. M. Raulinaitis; A. Ruzgas; dr. R. Saldaitienė; S. Skobeikienė; K. Šventoraitienė; S. Skobeika; K. E. Vainius; A. I. Vakselis; J. N. Valaitis.

Po 20 dol.: J. Burdulis; L. Gu-delis; G. Leonas.

Po 10 dol.: E. Baranauskas, M. Brakas; A. Dėdinas; S. Klevas; S. Kulys.

Valdybos vardu V. Katinas

Lembertų šeimos paminklas šį rudenį pastatytas ir pašventintas Pašventintų parapijos kapinėse Lietuvoje. Tai poeto Prano Lemberto iš Amerikos perkeltų palaikų amžino poilsio vieta, taip pat, būsimą vietą jo žmonos Monikos (kuri Santa Monikoje, CA, baigia sulaukti 100 metų amžiaus) ir sūnaus Vitalio su žmona Danute (jau mirusia). Paminklą tėviškėje pastatyti pasirūpino inž. Vitalis, o planą paruošė arch. E. Arbas

Taip šiemet 2,000 dolerių premija skiriama už 2000-siais metais išleistą geriausią knygą. Tokia tvarka gal ir kiek nepatogi, bet reikia prie jos prisitinkinti.

LRD valdyba, kuri yra Chicagoje, pakvietė Bernardą Brazdžionį Los Angeles sudaryti Jury komisiją. Tą komisiją sudarė tokiu būdu: iš Los Angeles artimos pakvietė Karolį Milkovaitį, o iš New Yorko apylinkės - Paulių Jurkų. Veikalus parūpino Bernardas Brazdžionis. Komisija pasiskirstė pareigomis: pirmininkas - Bernardas Brazdžionis, sekretorius - Paulius Jurkus, narys - Karolis Milkovaitis.

Komisija, susipažinusi su veikalais, savo sprendimą surašė lapkričio mėn. pabaigoje ir pasiuntė Bernardui Brazdžioniiui. Slaptu balsavimu visais balsais 2000-jų metų literatūros premija buvo paskirta Alėi Rūtai, gyvenančiai Santa Monica, CA, už jos romaną "Vargingi Lietuvos vaikai". Alėi Rūtai tada nebuvo pranešta apie laimėjimą. Gruodžio mėn. pradžioje Los Angeles buvo ren-

giamas didžiulis literatūros vakaras. Kaip patraukli sensacija buvo palikta ir ši žinia - paskelbti premijos laimėtoją tik to vakaro pabaigoje. Taip ir buvo padaryta - apie premijos paskyrimą niekas nežinojo.

Gruodžio 2 d., sekmadienį, baigiant koncertą, vadovavęs programai pranešė, kad žodžio dar prašo Bernardas Brazdžionis. Jis, užkopęs į sceną, ir paskelbė, kad tradicinę draugijos premiją už literatūrą laimėjo Alė Rūta. Premijos mecenatas - Lietuvių Fondas. Salėje kilo visuo-tinas entuziazmas ir garsus plojimas. Plojimai, sveikinimai! Alė Rūta, programai pasibaigus, paskambino Pauliui Jurkui, padėkodama už premiją.

Tikrai gražu, kad Alė Rūta pasipuošė šia premija, parašiusi daugel knygų, laimėjusi daugel premijų.

Ši premija, drauge su kitomis JAV LB Kultūros tarybos premijomis įteikta per Tris Karalius Chicagoje.

Esame dėkingi Lietuvių Fondui, kad jis pastoviai remia mūsų lietuvišką kultūrą.

Paulius Jurkus

Sudiev, "Darbininke"!

Mielas "Darbininke", nepaprastai liūdnei mane nuteikė žinia, kad Tu sustosi mus lankęs, kad Tavo dienos pasiliks tik istorijos puslapiuose, kad nebepriminsi man tų devynių metų, išgyventų New Yorko mieste. Nuo pat savo gimimo Bostone Tu buvai artimai surištas su mūsų tėveliais - Anastazija ir Anicetu Baužinskais, kurie tada Bostone gyveno ir buvo vieni iš Tavo steigėjų būrio. Gaudavome Tave vėliau neretai ir laisvoje Lietuvoje.

O man pačiam po karo jau 1948 m. atsiradus Brooklyne ir įsitraukus į lietuvišką visuomeninę ir spaudos veiklą - kiek daug vakarų ir savaitgalių teko praleisti Tavo patalpose dar Bushwick Avenue.

Juk ten gimė Amerikoje "Ateitis", kurios redakcinė grupė rinkdavosi vakarais ir lipdė numerį po numerio. Ten susitikdavome su prof. Šimu Sužiedėliu, prof. Juozu Brazaičiu, Pauliu Jurkumi, T. Leonardu Andriekumi, T. Prancišku Gied-

gaudu ir kt. Atsiminimai, atsiminimai!... Ten savo dienas pradėjo ir žurnalas "Lituanus", prie kurio pradžios darbų ir man teko prisidėti. Na, o į Tavo paties puslapius, "Darbininke", tada juk retkarčiais taip pat šį bei tą parašydavau, keletą metų net specialią skiltį apie kino filmus turėjau. Buvau tada didelis kino mėgėjas.

Tavo prieglobstyje, "Darbininke", vystėsi ir Moksleivių Ateitinių sąjungos atsikūrimo Amerikoje pradžia ir apskritai augo lietuviškos visuomeninės veiklos pamėgimas jaunojoje kartoje.

Tai tik maža dalelė atsiminimų, surištų su Tavo vardu. Jų yra daug daugiau. Už tuos visus ilgus Tavo gyvavimo metus - nuoširdus ačiū Tau, "Darbininke", Tavo leidėjams Tėvams Pranciškonams ir visiems buvusiems bei dabartiniams redaktoriams ir administratoriams!

Sudiev, "Darbininke"!

Juozas Baužys

2001 m. gruodžio 13 d.

Pranešu draugams ir pažįstamiems, kad 2001 m. gruodžio 21 d. St. Petersburg Beach, FL, mirė mūsų brangus tėvas ir senelis

ALFONSAS URBELIS.

Buvo gimęs Lietuvoje, karo metu ir po jo tarnavo Amerikos kariuomenės laivyne kaip navigacijos karininkas. Ilgesnį laiką su šeima gyveno Richmond Hill, NY. Žmonai Eleonorai mirus, persikėlė į St. Petersburg Beach, FL, kur ir mirė.

Nuliūdime liko

sūnus ALGIS ir šeima

PADĖKA

A. + A. VINCENTAS SURMA

Mylimas tėvelis mirė lapkričio 18 d.

Palaidotas Prisikėlimo kapinėse lapkričio 21 d. Nuoširdus ačiū už užprašytas šv. Mišias, žodžiu, raštu pareikštas mums užuojautos. Dėkojame laidotuvių direktoriui Dominic Earaminas už rūpestingą paskutinį patarnavimą, visiems už aukas Lietuvių Bendruomenės radijo valandėlei. Dėkojame už velionio palydėjimą į amžinojo poilsio vietą.

Liūdintys -

Dukterys DALIA ir LAIMA,
žentas RICHARDAS ir anūkai
RICHARDAS ir LISA

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

E-mail: darbininkas@hotmail.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

Naujieji Metai - Marija Dievo Motina - antradienį, sausio 1 d.

"Darbininko" administracija praneša, kad "Darbininkas", kaip periodinis reguliariai einantis savaitraštis yra **sustabdomas nuo 2002 m. sausio 1 d.** (Žiūr. pranciškonų provincijolo T. Benedikto Jurčio straipsnį "Darbininko" 46 nr. pirmame puslapyje).

Skaitytojai **prašomi nebesiųsti prenumeratos mokesčio už 2002-sius metus**. Skaitytojams, kurie prenumeratą už 2002-sius metus yra jau užmokėję iš anksto, mokesčius bus grąžintas.

Skaitytojai, kurie yra **atsilikę su prenumerata**, prašomi nelaukiant už ją atsilyginti. Prenumeratos mokesčio data matoma kiekviename lipinuke prie pavarės po raidžių EXP. Jei pav. užrašyta EXP 12/31/00, tai reiškia, kad prenumerata užmokėta iki gruodžio 31 d. 2000 metų, ir skaitytojas yra skolingas 45 dolerių mokesčių už 2001-sius metus.

"Darbininko" administracija veiks ir per 2002-sius metus. Bus galima pasiekti telefonu 718 - 827-1351.

Julius Keleras nuo gruodžio 7 d. **nebedirba "Darbininko" redakcijoje**. Jam skirtų asmenišku laišku prašome nusiųsti redakcijos adresu.

"Darbininko" gruodžio 14 d. numeris prieš išvežant į spaustuvę buvo sustabdytas ir **neišėjo**.

Šis "Darbininko" gruodžio 28 d. Nr. 49 yra paskutinis reguliariai kas savaitę išėjusio "Darbininko" numeris.

Viešpaties Atsimainymo parapijos žinios

Išpažintys yra klausomos kiekvieną šeštadienį nuo 4 val. popiet iki 4:45 val. popiet. Išpažinti galima atlikti lietuvių arba anglų kalbomis.

Buvo malonu matyti kunigą St. Railą mūsų tarpe gruodžio 16 d. koncertuojant 11:15 val. ryto lietuviškas mišias. Jis taip pat dalyvavo Lietuvos Vyčio 110 kuopos paruošose Kūčiose, į kurias atsilankė 150 žmonių.

CCD klasės vyksta kiekvieną sekmadienį CCD pastate tuojau po 10 val. mišių.

Maironio lituanistinė mokykla nuo 2002 m. sausio 5 d. pradės veikti mūsų parapijos CCD pastate kiekvieną šeštadienį. Pamokų pradžia 10 val. ryto.

Aukotojai Pranciškonų labdaros valgyklai bus skelbiami numatytuose leisti biuleteniuose.

Vyskupo Pauliaus A. Baltakio biuleteniai - Vyskupo informacija (lietuviškai) ir Bishops Brief (angliškai) - Kalėdų numeriai jau išsiuntinėti. Čia telpa: *Kas mato mane, mato Tėvą* (vedamasis); *Lietuvių katalikų sielovada išeivijoje*; *Sąrašas lietuviškų parapijų ir misijų užsienio šalyse*; *Sąrašas lietuviškų parapijų JAV*; skyreliai: *Ivairios žinios*; *Išeivijoje mirę dvasiškai*. Biuletenis siuntinėjamas Vykupų Fondo rėmėjams, organizacijoms, spaudai ir visiems dvasiškams (lietuvių kilmės kunigams ir seselėms), gyv. užsienyje. Kas norėtų šių biuletenių leidimą paremti, prašomi aukas siųsti "Bishop's Fund" vardu, 361 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207. Redaktorius A. Šilbajoris, 102 Cotton Seed Trail., Ormond Beach, FL 32174.

2001-ųjų metų "Darbininko" prenumerata su 100 dol. čekiu apmokėta šie prenumeratoriai:

D. Bajorūnas, MD, Milford, NJ; Daiva Bobelis, Berwyn, PA; Robert Boris, Marco Island, FL; A. Brazdžionis, Waterbury, CT; Ona Jauneikaitė, NY, NY; Ald. Jonynas, Las Vegas, NV; Kun. Michael Kirkilas, St. Petersburg, FL; T. Prižgintas, C. Valley, NY; Z. Raulinaitis, Manahawk, NJ; S. Šimoliūnas, Detroit, MI; Alfred Šaulys, Shoreham, NY; Petronėlė Staniškis, Baltimore, MD; L. V. Strazdis, Lunenburg, MA; Br. Budreika, J. Wellesley, MA; P. Zemaitis, Canton, MI.

Nuoširdžiai dėkojame už dosnią paramą.

Dėkojame ir visiems aukotojams, rėmėjams, kurie per daugelį metų palaikė ir rėmė "Darbininką". Atsi-prašome tų, kurių pavardės per neapsižiūrėjimą nebuvo paskelbtos aukotojų sąrašė.

"Darbininko" Administracija

Šventės

Sveikinimai

Šventės

Šventės

Šventės

Šventės

Šventės

Šventės

Šventės

Šventės

Šventės

Šventės

Šventės

Šventės

Šventės

Šventės

DARBININKO NUEITAS KELIAS

(atkelta iš 1 psl.)

Bendra informacija

Darbininkas buvo leidžiamas didžiajame New York'e, kur buvo ir Jungtinės Tautos, visada gyvas diplomatų judėjimas. Čia lankėsi net Sovietų Sąjungos atstovai, žurnalistai. Taip *Darbininko* redakcija turėdavo progos susitikti su jų žmonėmis; redaktorius domėjosi ir amerikiečių spauda. Prof. J. Brazaitis buvo plataus masto žurnalistas-politikas. Į jį kreipdavosi ir Amerikos didžioji spauda, valdžios žmonės. Tokiu būdu su lietuviškais reikalais buvo supažindinami ir amerikiečiai žurnalistai bei politikai. Per juos buvo organizuojama pagalba ir pagrindžiui Lietuvoje. Tuos visus reikalus plėtojo prof. J. Brazaitis, bet tie reikalai buvo slapto pobūdžio.

Kultūrinė veikla

Darbininkui labai rūpėjo ir visi lietuviški reikalai. Kuo plačiausiai rašė apie Lietuvį Bendruomenės veiklą, Tautos Fondą, Lietuvį Fondą, visus suvažiavimus, Dainų ir šokių šventes, sportą. Visa tai palaikė skaitytojų dėmesį.

Rūpinosi ir grynai kultūrine veikla, skelbė ir savo literatūrinius konkursus, rinko veikliausius metų žmones, turėjo skautų, ateitininkų, sporto skyrius. Kiekviename puslapyje at-

Elenos Urbaitis-Urbaitytės knygos Works on Paper pristatymas

"Darbininko" 45 numeryje buvo rašyta, kad dail. Elena Urbaitis išleido knygą *"Works on Paper"*. Knyga Lietuvoje buvo pavadinta šios rūšies metų geriausia knyga.

Tos knygos pristatymas lietuviškai visuomenei New York'e įvyko š. m. gruodžio 7 d., penktadienį, Lietuvos gen. konsulato patalpose. Sutikimą pravedė gen. konsulas dr. Rimantas Morkvėnas. Svečių buvo atsilankę apie 50. Surengtos jaukios vaišės, kurių metu svečiai galėjo iš arčiau susipažinti su knyga. Knygos egzemplioriai buvo visiems prieinami, išdėstyti ant stalo.

Apie dailininkę ir jos knygą lietuviškai kalbėjo Paulius Jurkus, angliškai - Vyt. Bakaitis.

Knyga visus patraukia savo išore, estetika. Knygoje yra 220 paveikslų. Jie ir pavaizduoja dailininkės nueitą kelią, tos pokarinės epochos nuotaikas dailėje ir drauge lietuviškos dailės tendencijas. Kaip minėta, knyga sudary-

sispindėjo gyvoji Lietuva, dvasia, kuri visus palaikė ir skatino uoliau dirbti Lietuvai.

Suprantama, kad svarią vietą užėmė ir pačių pranciškonų reikalai, jų šeši vienuolynai Amerikoje ir Kanadoje, jų sielovada, rūpesčiai ir darbai. Buvo daug rašoma apie Kennebunkporto vienuolyno veiklą, apie ten vykusias vasaros stovyklas, apie aukštos klasės kultūrinius renginius, kuriuose pasirodydavo išeivijoje gyvenę žymieji kultūrininkai. Kennenbunkporte išaugo tikras lietuviškojo meno muziejus - pastatytos šventovės, sutelkti naujausieji religinio meno kūriniai. Tokios šventovės nebuvo net Lietuvoje, kur lietuviškoji dailė būtų tokiu mastu klestėjusi.

*** * ***

Darbininko laikraščio nueitas ilgas kelias. *Darbininkas* išgyveno 86 metus, 3 mėnesius ir 12 dienų, iš kurių 50 metų (nuo 1951 m. balandžio 16 d.) lietuvių pranciškonų rankose. Toks jo amžius įsirašo į mūsų išeivijos kultūros ir spaudos istoriją.

Visą savo amžių *Darbininkas* liko ištikimas ir Lietuvai, ir Amerikai, visada gynė jų reikalus. Todėl drįstame ir dabar kreiptis į mūsų skaitytojus su prašymu: ir ateityje išlikime visi uolūs šio krašto piliečiai, taip

Elenos Urbaitis-Urbaitytės knygos Works on Paper pristatymas

ta iš senų išsaugotų piešinių, kur ir atsispindi dailininkės ieškojimai ir bendros to meto dailės idėjos. Knyga ir ateityje bus vertinga, nes parodys lietuvių išeivijos meno kelius.

Kaip įprasta, tokiom progom pasižnekama ir meno reikalais, ir visuomeniniais klausimais. Knygos sutikimo programa ir vaišės užtruko apie porą valandų, nuo 5 - 7 v. v.

P. J.

Dail. E. Urbaitytės knygos pristatymo vaišėse: iš k. dail. E. Urbaitytė, gen. konsulas dr. R. Morkvėnas, J. Vilgalys, P. Jurkus, V. Morkvėnienė.

KNYGOS - GERIAUSIA DOVANA

SKELBIAMAS KNYGŲ IŠPARDAVIMAS

"Darbininko" administracija skelbia knygų išpardavimą, kuris tęsis visus 2002-uosius metus, nežiūrint, kad "Darbininko": leidimas yra sustabdomas. Knygos yra išparduodamos labai žemomis kainomis. **Prašome visų skaitytojų tuo išpardavimu pasinaudoti, jei ne dabar, tai ateityje.**

- 0 -

Introduction to Modern Lithuanian. L. Dambriūnas, A. Klimas, W. R. Schmalstieg. 471 psl., kietais viršeliais. Tai geriausias vadovėlis išmokyti lietuvių kalbą svetimtaučiams. Visi paaiškinimai anglų kalba. Knyga su skirstyta į 40 pamokų. Gale knygos gana didelis priedas, skirtas skaitymams, gramatikai ir žodynui. Amerikos universitetai lietuvių kalbos kursuose naudoja šią knygą. Kaina 30 dol. **Nupiginta kaina - 20 dol.**

Lietuvių - anglų kalbų žodynas. B. Piesarskas, B. Svečičius. 512 psl., kietais viršeliais. Turi apie 27,000 žodžių. Kaina 15 dol. ir 1 dol. persiuntimui. **Dabar nupiginta kaina - 10 dol. su persiuntimu.**

Anglu - lietuvių kalbų žodynas. V. Baravykas. 590 psl., kietais viršeliais. Turi apie 30,000 žodžių. Kaina 15 dol. ir 1 dol. persiuntimui. **Dabar nupiginta kaina - 10 dol. su persiuntimu.**

Lithuania 700 Years, angliškai parašyta knyga yra geriausia dovana Jūsų amerikiečiams draugams. Ji supažindina su Lietuvos senove, jos spalvinga istorija, okupacijomis ir rezistencija. Tai garsių lietuvių istorikų straipsnių rinkinys. Kaina 25 dol. **Dabar nupiginta kaina - 10 dol. su persiuntimu.**

Lithuanian Cookery. Autorė Izabelė Sinkevičiūtė. 1993 m. išleista 5-ji laida šios populiariausios lietuviškų valgių virimo knygos anglų kalba. **Nupiginta kaina - 15 dol. su persiuntimu.**

Knygos gaunamos rašant

Darbininkas - Administr. 341 Highland Blvd. Brooklyn, NY 11207 arba skambinant Administracijai 718-827-1351. **Administracijos patalpos ir telefonas veiks visus 2002 metus.**

27 centai skambinant i Lietuvą, 5,5 cent. JAV. 24 val. per parą, 7 dienas per savaitę, 6 sekundžių intervalai. Jokių mėnesinių mokesčių. Tikslus apskaičiavimas. Kokybiškiausias ryšys. Paslauga be apgaulės. Kreipkitės vakarais i TRANSPORT atstova su 8 metų patirtimi tarptautiniuose ryšiuose. Tel. 708-386-0556. TRANSPORT - patikimiausias ryšys su Lietuva bei visu pasauliu!

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Tel. (516) 377-1401. (sk)

Lietuvius, lauko priežiūros darbu (landscaping - maintenance) bendrovės savininkas Washington, DC, **ieško dviejų darbininkų,** kurie galėtų atlikti lauko priežiūros darbus. Pradinis mokeskis \$6.00 i val. ir viršvalandžiai. Reikalingas darbo leidimas. Suteikiamas pigus butas - 130 dol. mėnesiui. Tel. (202) 244-2373.

Butai pensininkams, modernūs, erdvūs, lietuviškoje aplinkoje, Marijos Nekalto Prasiidėjimo seserų globoje. Pasinaudokite šia proga, kreipkitės: Villa Maria, P. O. Box 155, Thompson, CT 06277.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, aukojai:

Phienix Lietuvių katalikų misija per K. Matonį **aukvoja 100 dol..**

Sofija Kulys, Woodhaven, NY, aukojai **12 dol.**

John ir Gabriella Vigelis, Cherry Hills, NJ, aukojai **30 dol.**

Mrs. P. Leveckis, Daytona Beach, FL, aukojai **30 dol.**

Algimantas Tursa, Long Beach, NJ, aukojai **50 dol.**

Grazina ir Mamertas Er-cius, Little Neck, NY, aukojai **50 dol.**

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers 361 Highland Blvd. Brooklyn, NY 11207

Pažymėkite, kad tai Jūsų auka Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

Cypress Hills rajone išnuomojamas butas: keturi kambariai, virtuvė, vonia. Ant-rame namo aukšte. Skambinti po 6 val. vak. tel: 718 847-6422. (sk.)

Atlantic Express Corp., siuntinių i Lietuvą persiuntimo bendrovė, vėl priims siuntinius **šeštadienį, 2002 m. sausio 12 d.,** nuo 12 iki 1 val. p.p. "Darbininko" pastate. Atlantic Express atstovai žada čia priimnėti siuntinius kas antrą savaitę per visus 2002-sius metus. Dėl daugiau informacijų skambinkite tel. **1-888-205-8851.**

Išnuomojamas kambarys dirbančiam vyrui ar moteriai prie L požeminio traukinio Myrtle Ave. stoties. Galima naudotis virtuve. Skambinti po 9 val. vak. tel. (718) 628-7179. Galite atsakove palikti žinutę. (sk.)

PARDUODAMAS TOWN HOUSE - Condominium lietuvių apgyventoje vietovėje Dayto-na Beach Shores, FL. Keturi kambariai (du miegamieji, vienas su balkonu), didelis salonas, valgomasis, virtuvė, vonios kambarys, parduodamas su baldais. Pastatas dviejų aukštų, 20 metų senumo, naujai atremontuotas. Garažas. Kaina 90,000 dol. Skambinti 1-610-566-5518. (sk.)